

Ազգ

Ամերիկահայ մեծահարուստ Զրբ Զրբորյանը, ըստ «Ֆորբս» հանդեսի, աշխարհի մեծահարուստների ցուցակում զբաղեցնում է 41-րդ հորիզոնականը: Եթե անցած տարի Զրբորյանի ունեցվածքը գնահատվում էր 6 միլիարդ, ապա այս տարի՝ 8,9 մլրդ: Անցած տարի 600 միլիարդամետրի ցուցակում Զրբորյանը 65-րդ տեղում էր:

2004 թ. Զրբորյանը 8 միլիարդ դոլարով ձեռք է բերել «Մանդալայ» հյուսանոցների, կազմիչների և զվարճանքի վայրերի ցանցը, հարդորում է «Ազատությունը»: 87-ամյա ամերիկահայն ունի երկու դուստր՝ Թերիսի և Լինդա: Մյուս միլիարդատերերի մասին՝ 5-րդ էջում:

ՎԱՐՁԱՎՈՐՈՒՄ

Օսկանյանը համանախագահների հետ կհանդիպի մարտի 16-ին Վիեննայում

Հայաստանի արտաքին գերատեսչության ղեկավարը երկուշաբթի օրը մեկնում է ժնե, որտեղից կուղևորվի Վիեննա: Մարտի 16-ին, ինչպես տեղեկացրին ՀՀ ԱԳՆ մամուլի ծառայությունից, Վարդան Օսկանյանը կհանդիպի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ: Հաջորդ օրը ԵԱՀԿ մեծակամ խորհրդին կներկայացվի ԵԱՀԿ փաստաթուղթի առաջարկային զեկույցը:

Մինսկի խմբի ռուսաստանցի համանախագահ Յուրի Մեդվեդևը «Ռեզոլուցիոն» գործակալությանը ասել է, որ կնքարկվում է Ադրբեջանի և Հայաստանի նախագահների հերթական հանդիպումն անցկացնելու հնարավորությունը: Ռուս դիվանագետն ասել է, որ իլիամ Ալիևի և Ռոբերտ Ջուլյարյանի հանդիպումը կարող է տեղի ունենալ մայիսի 8-9-ը Մոսկվայում (Ֆաբրիկայի դեմ տարած հարձականքի 60-ամյա տոնակատարությունների Երջանակներում) կամ մայիսի 16-17-ը՝ Վարձավայում եվրոխորհրդի անդամ ղեկավարներին նախագահների զագաթաժողովում:

Մամեդյարով. Բանակցությունները կարող են բարձր մակարդակով բարունակվել Վարձավայում

Ադրբեջանի արտգործնախարարը, ըստ «Ազատության», ասել է, որ դարաբաղյան բանակցությունները բարձր մակարդակով կարող են բարունակվել Վարձավայում: «Սակայն ներկա դրությամբ դա ընդամենը գաղափար է», ասել է էլմար Մամեդյարովը: Ավելի վաղ փոխարտգործնախարար Արազ Ազիմովը Բաքվի ANS հեռուստաընկերությանը ասել էր, որ նախագահների մակարդակով վարձավայում հանդիպում հնարավոր է:

Անդրադառնալով Հայաստանի արտգործնախարարի այն ղեկավարմանը, թե դարաբաղյան կողմը նույնպես ղեկավարում է մասնակցի բանակցություններին, Մամեդյարովը նշել է. «Բանակցությունները դեռ չեն հասել այն փուլին, որը թույլ կտար դարաբաղի հայկական համայնքի ներկայացուցիչներին մասնակցել դրան: Սակայն հետագայում դարաբաղի հայերը կարող են մասնակցել բանակցություններին արդրբեջանական համայնքի ներկայացուցիչների հետ, որովհետև դարաբաղի հայերը նույնպես Ադրբեջանի փառաբանողներ են»:

Վրաստանի վարչապետը Երեւանում

Երկրորդ աշխատանքային այցով երկր երեւան է ժամանել Վրաստանի վարչապետ Ջուրաբ Նոդարիդի: Այսօր առավոտյան նա կայացել է Ծիծեռնակաբերդի Հայոց ցեղասպանության զոհերի հուշահամալիր, ապա կհանդիպի Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի հետ: Վերջին շաբաթներին վրաց հոգեւորականությունը փորձում է զավթել Թբիլիսիի հայկական եկեղեցիներից երկուսը՝ Սբ. Նորաճեմը և Սբ. Նշանը: Ամենայն հավանականությամբ Հայոց հայրապետն իր մտադրությունը կհայտնի այդ առնչությամբ: Թբիլիսի վերադառնալուց առաջ օդանավակայանում Նոդարիդիին կհանդիպի լրագրողների հետ:

ARMENPRESS

«Նովոսի» գործակալությունը գրում է, որ Նոդարիդիին Երեւանում կհանձնար ծավալների մեծացման մեծարկելու է նաև Հայաստանից հարցը:

Երեկ Վրաստանի վարչապետն առանձնազուգուցներ է ունեցել իր հայ գործընկեր Անդրանիկ Մարգարյանի և Հայաստանի նախագահի հետ:

Ադասան հայցողների թվով Հայաստանը աշխարհում 18-րդ տեղում

Ադասան հայցողների թիվն աշխարհի արդյունաբերական երկրներում 2004 թ.-ին կրճատվել է, տեղեկացնում են ՄԱԿ-ի փաստաթուղթների գծով համաձայնագրի գրասենյակից (UNHCR): 50 արդյունաբերական երկրներում, 2004 թ.-ին հավաքվել է 396.400 ադասանի հայց, որը 22%-ով նվազել է 2003 թ.-ի համեմատությամբ՝ 508.200:

2004 թ.-ին հիմնական ընդունող երկրներն էին Ֆրանսիան, ԱՄՆ-ն, Մեծ Բրիտանիան, Գերմանիան, Կանադան:

Ռուսաստանը, Սերբիան և Գերմանիան, Թուրքիան, Գերմանիան և Հնդկաստանը մնում են հիմնական երկրներ, որտեղից դիմում են ադասանի հայցողները:

Հայաստանն արդյունաբերական երկրներ ներկայացված հայտերի փաստագրման 18-րդ տեղում է: Դիմումների թիվը կազմել է 5.178:

Հայաստանից դիմումների փաստագրման ըստ երկրների.

Ավստրիա	414
Բելգիա	477
Բուլղարիա	86
Կանադա	38
Կիորոս	127
Դանիա	28
Ֆինլանդիա	42
Չեխիա	75
Ֆրանսիա	1314
Մեծ Բրիտանիա	50
Գերմանիա	544
Հունաստան	21
Հունգարիա	16
Ֆոլանդիա	228
Իռլանդիա	9
Լյուքսեմբուրգ	10
Նորվեգիա	46
Լեհաստան	18
Սլովակիա	151
Իտալիա	916
Շվեդիա	485
Շվեյցարիա	329
ԱՄՆ	579

Ջիհադ ընդդեմ Հայաստանի

Ադրբեջանի իսլամական կուսակցության նախագահ Հաջիադա Նուրիեյն, ըստ ադրբեջանական լրատվամիջոցների, հայտարարել է, որ Ադրբեջանը ղեկավարում է Հայաստանի դեմ սրբազան ղեկավարում՝ ջիհադ հայտարարելու և գրավելու սարածներն ազատելու համար ղեկավարում սկսել: «Փաստը, որ ադրբեջանական հողերի 20 տոկոսն անհավաստների ձեռքում է, ղեկավարում է մեզ սիդիի ոսի կանգնել ջիհադի: Ժամանակն է ոսի ելնել՝ սրբազան ղեկավարում», ասել է Նուրիեյնը:

Ի դեպ, ջիհադի և ահաբեկչություն արտահանող երկրից նոր է վերադարձել Ադրբեջանի նախագահը: Իլիամ Ալիևը Սաուդյան Արաբիայում բարձր է գնահատել այդ երկրի փառաբանությունը, ըստ որի Ռիադը չի ղեկավարում դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ, փանի դեռ չի կարգավորվել դարաբաղյան հակամարտությունը:

Վերջերս Հայաստանի արտգործնախարարը նկատել էր, որ չնայած հայկական կողմի ղեկավարմանը, երբ երկրներ հրաժարվում են հարաբերություններ հաստատելուց: Դրանք են Սաուդյան Արաբիան, Պակիստանը և Թուրքիան:

«Վրաստանից ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի Մոսկվայի ռազմական ներկայությունը Հայաստանում»

Մոսկվայում լույս տեսնող «Կոմերսանտ» օրաթերթն իր երեկվա խմբագրականում կարծիք է հայտնում, որ Վրաստանից ռուսական ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ռազմական ներկայությունը: Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը:

«Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ Անդրկովկասում, եզրակացրել է թերթը: «Հայաստանի ռուսաստանյան ռազմական սանող ուղին անցնում է Վրաստանի սարածով, ինչի ղեկավարում էլ Վրաստանում ռուսաստանյան ռազմականությանը դուրսբերումը կիմաստագրվի նաև Հայաստանում Ռուսաստանի ազդեցության կորուստը Վրաստանում անխուսափելիորեն հանգեցնելու է Մոսկվայի դիրքերի թուլացմանը ողջ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Մասնավորեցում

ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Ե ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՈՒՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՏԵՂԵԿԱՑՎՈՒԹՅՈՒՆ

մրցույթով մասնավորեցվող «Ձորագետի նավթամթեր» ՓԲԸ-ի մասին

Առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2004թ.-ի Օկտյեմբերի 11-ի թիվ 1660-Ն որոշմամբ, ՀՀ կառավարությանն առընթեր միջնակարգ գույքի կառավարման վարչությունը հրավիրում է մասնավորեցման բողոք սուբյեկտներին մասնակցելու «Ձորագետի նավթամթեր» ՓԲԸ-ի բաժնեմասերի մասնավորեցման մրցույթին:

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

Table with 2 columns: Item number and Description. Includes details about the company 'Zoragethi Refining' and its registration information.

2. Ընկերության հաշվեկշիռի ցուցանիշներ (01.04.2004թ դրությամբ) (իզ. դրամ)

Table with 3 columns: Category, Value, and Percentage. Shows financial indicators like assets, liabilities, and equity.

2.5. Համաձայն ՀՀ կառավարության 2004թ. հունիսի 11-ի թիվ 1660-Ն որոշման, ԸՆԿերության 1999-2003 թվականների սննդամթերքի գործունեության արդյունքները վճարված են Բնակարգային կառավարման կողմից:

3. Մրցույթին մասնակցելու կայաններ

3.1. Մրցույթին մասնակցելու իրավունք ունեն մասնավորեցման այն սուբյեկտները (կամ նրանց լիազոր ներկայացուցիչները), որոնք սահմանված կարգով վճարել են մրցույթի նախավճարը /սես 5.1 և 5.2 կետեր/ և 5.3 կետում նշված ժամկետում ներկայացրել են մրցութային առաջարկ, որը ներառում է հետևյալ փաստաթղթերը՝

3.2. Մրցութային առաջարկը փակ ծրարով ներկայացվում է Անուրի կենտրոնի վարչասենյակում բաժին՝ մինչև 5.3 կետում նշված ժամկետի լրանալը:

3.3. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան ներկայացրած առաջարկությունները համապատասխան կարգով:

3.4. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.5. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.6. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.7. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.8. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.9. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.10. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.11. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.12. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.13. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.14. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

ՏԵՂԵԿԱՑՎՈՒԹՅՈՒՆ

մրցույթով մասնավորեցվող «Սևանի հացամթերների օժանդակ սննտություն» ՊԲԸ-ի մասին

Առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2004թ.-ի սեպտեմբերի 30-ի թիվ 1691-Ն որոշմամբ, ՀՀ կառավարությանն առընթեր միջնակարգ գույքի կառավարման վարչությունը հրավիրում է մասնավորեցման բողոք սուբյեկտներին մասնակցելու «Սևանի հացամթերների օժանդակ սննտություն» ՊԲԸ-ի բաժնեմասերի մասնավորեցման մրցույթին:

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

Table with 2 columns: Item number and Description. Includes details about the company 'Sevan Bread' and its registration information.

2. Ընկերության հաշվեկշիռի ցուցանիշներ (01.04.2004թ դրությամբ) (իզ. դրամ)

Table with 3 columns: Category, Value, and Percentage. Shows financial indicators like assets, liabilities, and equity.

2.5. Համաձայն ՀՀ կառավարության 2004թ. հունիսի 11-ի թիվ 1660-Ն որոշման, ԸՆԿերության 1999-2003 թվականների սննդամթերքի գործունեության արդյունքները վճարված են Բնակարգային կառավարման կողմից:

3. Մրցույթին մասնակցելու կայաններ

3.1. Մրցույթին մասնակցելու իրավունք ունեն մասնավորեցման այն սուբյեկտները (կամ նրանց լիազոր ներկայացուցիչները), որոնք սահմանված կարգով վճարել են մրցույթի նախավճարը /սես 5.1 և 5.2 կետեր/ և 5.3 կետում նշված ժամկետում ներկայացրել են մրցութային առաջարկ, որը ներառում է հետևյալ փաստաթղթերը՝

3.2. Մրցութային առաջարկը փակ ծրարով ներկայացվում է Անուրի կենտրոնի վարչասենյակում բաժին՝ մինչև 5.3 կետում նշված ժամկետի լրանալը:

3.3. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.4. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.5. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.6. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.7. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.8. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.9. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.10. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.11. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.12. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.13. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.14. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.15. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.16. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

3.17. Մրցութային առաջարկը պետք է ներկայացվի մրցութային կայաններին համապատասխան կարգով:

ԱԶԳ-ՆԵՐՇԻՐ

ՄԱՍՆԱԿԵՐԵԳՐՈՒՄ

ՈՒՇԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌՇՆՈՒԹՅՈՒՆ ԴԵՄՈՒՐԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ԴԵՄՈՒՐԱԿԱՆ ՈՒՇԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՐԱԿԻՐՈՒՄ Ե ԱՃՈՒՐԻ, ՈՐԸ ՏԵՐԻ ԿՈՒՆԵՆԱ ԶԵՐԵՎԱՆ, ՆՈՐՁԻ 1-ԻՆ ԶԱՆԳՎ. 95/96, ՂԱՅԻ 4 ՀԱՍՏԵՈՒՄ ԿԱՏԱՂՎՈՒՄ Ե

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1706-Ա որոշման «Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության աշխատակազմ» ղեկավարության կողմից հաստատված 2005 թ. հարկային անվանումները

Table with 11 columns: N, Գույքի անվանումը, Թողարկման/Գնորդման տարեթիվը, Հավելված/Հին արժեքը /դրամ/, Գնահատված արժեքը /դրամ/, 15.04.05թ. ամսուրի, 02.05.05թ. ամսուրի, 17.05.05թ. ամսուրի, 01.06.05թ. ամսուրի

Table with 11 columns: N, Գույքի անվանումը, 16.06.05թ. ամսուրի, 01.07.05թ. ամսուրի, 18.07.05թ. ամսուրի, 02.08.05թ. ամսուրի, 17.08.05թ. ամսուրի

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1706-Ա որոշման «Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության աշխատակազմ» ղեկավարության կողմից հաստատված 2005 թ. հարկային անվանումները... Բոլոր անվանումները ենթակա են ընթացիկ վերանորոգման: Ամուրը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով: Բոլոր ամուրիները սկսվում են ժամը 12:00-ին: Ամուրով չվճարված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջող ամուրի ժամանակ նվազեցվում է վերջին ամուրի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Ամուրը կայանալու դեպքում հաջող ամուրը (ամուրիները) չի (չեն) անցկացվում: Ամուրին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքներ, որոնք յուրաքանչյուր ամուրի համար ամուրի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 ամուրային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ Բ. Երևան Հրաչյա Ջուլյարի 27) ներկայացրել: Գնորդի նախաձեռնությամբ մուծման անդրադարձը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր ամուրի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուծված հաշիվն է Հայխանայրանի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը: Գնորդի մասնակցության վճարի անդրադարձը, որի չափն է 10000

դրամ (վճարվում է «Ամուրի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկով), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ ամուրի արդյունքներից չի վերադարձվում: Գնորդները, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի դասակարգմանը և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը: Ամուրին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք: Ամուրի մասնակցների անձնագրի անկախությունը լիազորող է: Ամուրին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ ամուրի մասնակցի ֆինանսիստը այն անձինք, ովքեր վճարել են մուծի վճար՝ 3000 դրամ: Դիտորդի տուժանքը վճարվում են ընդհուպ մինչև ամուրի սկսվելը: Ամուրի մասնակցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրատարակման դրանից մինչև ամուրի քաջանքը նախորդ օրը ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի,չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (քաջառույթյամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Նախկին ամուրի սկսվելը ամուրային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ճշմարտում է հար: Ամուրը վարում է ամուրավարը: Ամուրավարը մասնակցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակցի իրավունք ունի, նախկին ամուրավարի մուծիկի երրորդ հարկաճեղ, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը լոտ է գերազանցի մասնակցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (հայի) չափով: Վերջին անձնաբանը գնային հայտ ներկայացրած մասնակցից, ամուր

դարձի մուծիկի երրորդ հարկաճեղի հետ, համարվում է ամուրի հաղթող մասնակց: Ամուրավարի կողմից ամուրի հաղթող համարված մասնակցից լիազորված է հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկված գնի առնվազն 5 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախաձեռնի հետ միասին հավաքվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և սվյալ մասնակցից գրվում է ամուրի մասնակցելու իրավունքից: Եթե ամուրում հաղթող համարված մասնակցից սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկված գնի առնվազն 5 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ծանայնվում է ամուրի հաղթող և ստորագրում է ամուրի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Ամուրում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախաձեռնությունը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում: Այնտեղից հետո գնվում են Բ.Երևան, Մելիք-Սյուրյան, 1 հասցեում: Վաճառվող լոտին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ Ա.Յերիմյան-գին 59-51-62 հեռախոսահամարով: Ամուրի կառավարիչի ծանոթանալու (որը ճշմարտվում է դիմումի անկախությամբ դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, դասձեռնահանման ծախսերը վճարելու դեպքում) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կա- ռոն Երևան, Հրաչյա Ջուլյարի 27 հասցեով կամ զանգահարել ա- մուրային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 27-65-94, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

ԱՃՈՒՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՀՐԱՄԱՐԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌՇՆՈՒԹՅՈՒՆ ԴԵՄՈՒՐԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ԴԵՄՈՒՐԱԿԱՆ ՈՒՇԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՐԱԿԻՐՈՒՄ Ե ԱՃՈՒՐԻ, ՈՐԸ ՏԵՐԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2005Թ. ԱՊՐԻՆ 5-ԻՆ ԵՎ 20-ԻՆ ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ԴԵՄՈՒՐԱԿԱՆ ՈՒՇԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱՂՎՈՒՄ Ե

ՀՀ կառավարության 04.12.03թ. N1610-Ա որոշմամբ լուծարվող «Գյումրու հարկապահական կառույցների ուղեծառ» ՊԲԲԻ-ի (հասցեն՝ Շիրակի մարզ, Բ.Գյումրի, Գաբրիել Ա-2) հավելվածում գտնվող գույքը

Table with 11 columns: N, Գույքի անվանումը, Ծախս. տարեթիվ, Զանակ, Մազ. %-ը, Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՅ-ն) դրամ, N, Գույքի անվանումը, Ծախս. տարեթիվ, Զանակ, Մազ. %-ը, Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՅ-ն) դրամ

Ամուրը կանցկացվի «Հայաստանի անկախության 20-ամյակի» 20-րդ տարեկան (գնի ավելացման) եղանակով: Ամուրի կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքներ, որոնք մինչև յուրաքանչյուր ամուրի նախորդ օրը, ժամը 17:00-ը ամուրային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ Բ. Երևան Հրաչյա Ջուլյարի 27) ներկայացրել: Գնորդի նախաձեռնությամբ մուծման անդրադարձը, որի չափն է 7500 դրամ, մուծված հաշիվն է Հայխանայրանի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը: Նախաձեռնությունը կարող է վճարվել նաև կապիտալ «Ամուրի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկով: Գնորդները, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի դասակարգմանը և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը: Ամուրին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք: Վերջին անձնաբանը գնային հայտ ներկայացրած մասնակցից, ամուրի մուծիկի երրորդ հարկաճեղ, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը լոտ է գերազանցի մասնակցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (հայի) չափով: Ամուրի մասնակցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրատարակման դրանից մինչև ամուրի քաջանքը նախորդ օրը ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի,չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (քաջառույթյամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Գույքի մասին տեղեկությունները կարելի է ստանալ հարկապահական կառույցների ուղեծառի կողմից: Նախկին ամուրի սկսվելը ամուրային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացնել մասնակցի վերջին անձնագրի անկախությունը լիազորող է: Ամուրի վարում է ամուրավարը: Ամուրավարը մասնակցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը (լոտի վաճառի իրավունքը կարող է մեկնարկային գնով գնել լոտը): Գնորդները, իսկ իրավաբանական անձինք՝ հիմնադիր փաստաթղթերի դասակարգմանը և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը: Ամուրին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք: Ամուրի մասնակցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրատարակման դրանից մինչև ամուրի քաջանքը նախորդ օրը ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի,չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (քաջառույթյամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Եթե ամուրում հաղթող համարված մասնակցից սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկված գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ծանայնվում է ամուրի հաղթող և ստորագրում է ամուրի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Ամուրում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գույքի գինը նվազագույն աշխատանքային իրավունքի չափից չգերազանցելու դեպքում ամուրի մասնակցից ամուրի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի արժեքը գումար: Ամուրում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախաձեռնությունը վերադարձվում է ամուրի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում: Գնորդ լիազորվում է իր միջոցների հավելյալ վճարել գույքի արժեքի նոտան հետ կարգավորելու համար: Ամուրի արդյունքների մասին արձանագրությունը կարելի է ստանալ հարկապահական կառույցների ուղեծառի կողմից: Ամուրի կառավարիչի ծանոթանալու (որը ճշմարտվում է դիմումի անկախությամբ դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, դասձեռնահանման ծախսերը վճարելու դեպքում) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող են դիմել Բ.Երևան, Հրաչյա Ջուլյարի 27 հասցեով կամ զանգահարել ամուրային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 27-65-94, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am: Գնառնի փոփոխություններն ու լրացումներն կհրատարակվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է ամուրի մասին սույն հրատարակության ծանուցումը: ԱՃՈՒՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ Ամուրային հանձնաժողով

Ընթացիկ

ԱԶԳ

«Տայրուզագարդի» գլխավոր սնօրեն Կարեն Կարապետյանը երեկ լրագրողներին ներկայացրեց իր ղեկավարած ընկերության գործունեության 2004 թ. արդյունքները: Ներկրված զազի ծավալները կազմել են 1,3 մլրդ խմ, սղառու մակերեսը՝ 187 մլն խմ-ով: Բնակչությունը սղառել է զազի 44 տոկոսը, արդյունաբերությունը՝ 32 տոկոսը, մնացածը սղառել են բյուջեային կազմակերպությունների եւ այլ սղառողները: Այս տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ բնա-

2005 թ. իրականացվելիք ռազմավարական ծրագրերից հիշատակվեցին ստորգետնյա գազադահլիճային ստորգետնյա գազադահլիճային ուժեղացումը, աղաքի ղախեցարանի կառուցումը, Խրան-Չայասան գազամուղի հայկական հասվածի շինարարությունը, գազատարանի համակարգի անվանագրության խնդիրների լուծումը: Ունենալով երկու գազատար, զազի ստորգետնյա ղախեցարաններ եւ էներգետիկ հզորություններ, ըստ Կարեն Կարապետյանի, Չայասանի դիրքերը տարածաշրջանում ուժեղանում են:

լինի, ադա «Չայոուզագարդ»-ը մասնաւոր է այդ ֆայլին: Սակայն ընկերությունը գործարանի մեծեցման համար պահանջարկ է ունենում: Կարեն Կարապետյանը կարծիք հայտնեց, որ «Նաիրիս» ներկայիս մեծեցման ավելի լավ է, քան մինչ այժմ «Նաիրիս»-ը օտարերկրյա ընկերություններին: «Ազգի» հարցերից առաջինը Կարեն Կարապետյանին այն էր, թե «Նաիրիս»-ը կարող էր զազաֆիկացնել այն շրջանները, որոնք ի սկզբանե նախատեսված չէին դրա համար, դրա հետ մեկտեղ ղախանջելով

ՍՄՈՐՈՒՄ

«Գազի թանկացումը հնարավոր է, բայց ֆիշ հավանական»

Տայրուզ «Տայրուզագարդ» ընկերության գլխավոր սնօրենը

կան զազի բաժանորդների թիվը եղել է 270 հազար, եւս 121 հազարը հնարավոր բաժանորդներն են: Գազաֆիկացման առնչությամբ նվազեց, որ նախատեսված 2 մլրդ դրամի փոխարեն կատարվել են 6,7 մլրդ դրամի ծախսեր: Ինչը նշանակում է, որ տվյալային աշխատանքը կատարվել է 335 տոկոսով: Գումարները գանձվում են 100 տոկոսով: Ընդհանրապես, գլխավոր սնօրենն ընդգծեց, որ իրենց համար չկան բարեխիղճ եւ ոչ բարեխիղճ բաժանորդներ: Նրանք, ովքեր բարեխիղճ չեն, բաժանորդ չեն կարող լինել:

բնակիչներից զազի անվանագրության կանոնները խախտող ադորի-նի գործողությունները չձեռնարկել», «Չայոուզագարդի» ղեկավարը այդ կառավարությամբ նեց, որ իրենք դիմել են ֆաղափառության նախարարությանը, խնդրելով վերանայել ֆաղափառական նորմերն ու կանոնները: Նրա հավաստմամբ, այդ փոփոխությունները կատարելուց հետո այդ հարցը կլուծվի:

Սեր մյուս հարցերն առնչվում էին մեքսիկայի ցանցի կառուցումն իրականացնող ԱՊԸ-ների հարուցած բազմաթիվ դժգոհություններին, մասնավորապես կառավարող ղախանջվող մեծ գումարների եւ մեքսիկայի սղառակման հարցերում «Չայոուզագարդի»-ի մասնաւորացման հետ: Գլխավոր սնօրենը հայտնեց, որ 285 կազմակերպություններ են գործում, որոնցից 100-ը երեսուներեւ: «Չայոուզագարդ» չի ցանկանում մեքսիկայի ունենալ այստեղ: Իսկ այդ կազմակերպությունների լիցենզիաները խստացնելու հարցով, որոնցից մեծ մասը մասնաւորացման կրեմ իրենց գործունեության համար, Կարեն Կարապետյանը խորհուրդ սվեց դիմել լիցենզավորող մարմնին՝ ֆաղափառության նախարարությանը: Ինչ վերաբերում է մեքսիկային ցանցի կառուցմանը, ադա այստեղ նա անհրաժեշտ համարեց ղեկավարել վերահսկողությունը, չնայած դրա համար մասնաւորացման անհրաժեշտ «Չայոուզագարդ»-ը ստանձնել է: Այդուհանդերձ, դեռեւս ճգնաժամի հարցեր կան եւ այդ մտասակով լիցենզիայի փոփոխության առաջարկներ են արվել:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՈՍՅԱՆ

Ինչ վերաբերում է այս տարվա ծրագրերին, ադա նախատեսվում է ներկրել 1,7 մլրդ խմ զազ: Իրական բաժանորդների թիվը կավելանա շուրջ 100 հազարով եւ կկազմի 270-390 հազար: Գազից օգտվելու հնարավորություն կունենա եւս 80-90 հազար մարդ: Այս առնչությամբ դիմելով բնակչությանը, Կարեն Կարապետյանը կոչ արեց բնակարանների գազաֆիկացման համար չսղառել ճոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին, երբ ղախանջարկը խիստ սրվում է, խորհուրդ տալով դա կատարել ամռանը: Նա միաժամանակ համոզվում էր հայտնեց, որ «Չայոուզագարդ» այս տարի կգերակատարի իր ներդրումային ծրագիրը եւ մասնավորապես գազաֆիկացման ղախանջները: Ավելացնելով զազ սղառողների ֆանակը, ընկերությունը նախատեսել է հետադարձ գազի սակագինը սահմանից բարձրացնելու մտադրություն ավելի ճկուն ֆաղափառություն վարել: «Կթանկանա՞ գազն այս տարի» հարցին գլխավոր սնօրենը մասնաւորապես, որ դա հնարավոր է, բայց ֆիշ հավանական:

Վրաստանին էլեկտրաէներգիա մասնակարարելու ղայմանագիրն արված է մարտի 31-ին: Նոր ղայմանագրի կնքման համար ներկայումս բանակցություններ են ընթանում: Վրաստանը ղարաճանաչ վճարում է եւ այս առումով խնդիրներ չկան: ղարաճանաչ վճարում են նաեւ Չայասանի արդյունաբերական ձեռնարկությունները: Միակ խնդիր «Նաիրիս» է, որին Կարեն Կարապետյանը ավելի հանգամանորեն անդրադարձավ: Նա նախ այն համոզում էր հայտնեց, որ Չայասանը «Նաիրիս»-ը եւ Չայասանն առանց «Նաիրիսի» տարբերելու են, ադա իսկապես հայտնեց, որ այս ձեռնարկության հարցում դրական արդյունք կունենանք: Չայսնի է, որ «Նաիրիս» խոչոր ղարտեր ունի նաեւ «Չայոուզագարդի»: Եթե սեփականատեր դառնալով կնդասի այս ձեռնարկության գործունեությանը եւ եթե դա տրամաբանական

Մարկետինգի աջակցության ծրագիրն ավարտեց իր գործունեությունը Տայասանում

Ինչպես տեղեկացանք ԱՄՆ գյուղատնտեսության նախարարության ղեկավարած Մարկետինգի աջակցության ծրագրի (USDA MAP) գրասենյակից, տասներկու տարի գործելուց հետո այս ծրագիրը մարտի 31-ին կավարտի իր գործունեությունը Չայասանում: Այդ ընթացքում ծրագիրը տեխնիկական, ֆինանսական եւ մարկետինգային աջակցություն է ցուցաբերել ագրոֆիզիկայի ավելի քան 60 ձեռնարկությունների, 25 արտադրական եւ գյուղացիական կոոպերատիվների, 50 վարկային ակումբների եւ հազարավոր գյուղացիական տնտեսությունների Չայասանի բոլոր մարզերում: Մասնավորապես վերջիններիս տրամադրվել են վարկեր եւ դրամաւճարներ, միջազգային տնտեսական կազմակերպությունների ցուցահանդեսներում ներկայացվել են հայկական սննդամթեր-

ները, մղասել հայկական մթերքի նոր արտադրանքներ մուտք գործելու եւ արտադրանքներն ուղղվածության գազացմանը: Բացի այդ, Մարկետինգի աջակցության ծրագիրն աջակցել է Չայկական գյուղատնտեսական ակադեմիայում ագրոֆիզիկայի ուսուցման կենտրոնի ստեղծմանը, Գյուղացիական տնտեսություններում ջրային ռեսուրսների կառավարման հետազոտական կենտրոնին, կիրառական հետազոտությունների եւ ագրոֆիզիկայի հիմնադրամին, Չայասանի գյուղակառնմիայի ագրոֆիզիկայի ուսուցման կենտրոնին, խորհային հորերի եւ ջրագծերի վերակազմման եւ այլ ծրագրերին: Չաղորդագրության մեջ նշվում է նաեւ, որ ԱՄՆ գյուղատնտեսական մարկետինգի աջակցության ծրագրի գյուղատնտեսության գազացմանը

ուղղված ծրագրերն այս տարվա ադրիլից կատարվել են «Գյուղի գազացման եւ ագրոֆիզիկայի կենտրոն»-ի միջնադրամը, որը ֆինանսավորվելու է ԱՄՆ գյուղատնտեսական աջակցության (USDA FAS) կողմից: Այս կառույցը կլինի անկախ կազմակերպություն եւ կունենա ինքնուրույն խորհուրդ եւ գործադիր սնօրեն: Նշենք նաեւ, որ գյուղատնտեսության բոլոր ֆիշ թե շատ հայտնի հայաստանյան ձեռնարկությունները ստացել են մարկետինգի աջակցության ծրագրի վարկերն ու մարկետինգային աջակցությունը, եւ Չայասանին տրամադրվել են միջազգային սեփական ստանդարտները մարզերից այն թերեւս ամենատնտեսական արդյունք սվածն է: Այլ կերպ՝ եթե Չայոուզագարդի հայտարարությունը երե-

Եւրոնաակում եւ Երդողանի առաջարկին Օսկանյանի ղասասխանի արձագանքները Թուրքիայում

Դրանց հսկասակայնությունը պասասխանի հիմնավորվածության վկայությունն է

Մարտի 9-ի մամուլի աուլիսում ՉՉ արտոնաւորաւոր Վարդան Օսկանյանը կարականադա մեծել էր Թուրքիայի վարչադա Ռեզեփ Թայիփ Երդողանի «Արիսիվներ բացելու եւ ցեղատաղանության մասին ղնդումների իսկությունը ղարգելու համար ղասմագիտական անկանխակալ հետազոտություն անցկացնելու» առաջարկը՝ հայտարարելով. «ղասմաբանները վաղուց իրենց խոսքն ասել են, եւ Թուրքիան ղեք է որոշի ցեղատաղանության նկատմամբ իր վերաբերմունքը: ղասմաբաններն այլեւս անելիք չունեն»:

ղասասխանը ղայն արձագանք էր գտել Թուրքիայում: «Ազգը» նախորդ համարում «ՉՉ արտոնաւորաւոր ղարակալ լրատվամիջոցների ու շարդության կենտրոնում» խորագրով անդրադարձել էր արձագանքներին եւ կարծիք էր հայտնել, որ դրանք դեռեւս կատարունակվեն: Գարկ է նշել, որ արձագանքի ղարագայում ղարակալ լրատվամիջոցների խնդիրը տակ ՉՉ արտոնաւորաւորի երեսնյան մամուլի աուլիսը չէ, այլ «Ռոյթերս» նույն ղեքայով սված հարցադրուցը: Դրան մարտի 10-ի հաղորդագրությամբ արձագանքել է կիսադաշնական «Անատոլու» գործակալությունը, իսկ հաջորդ օրը՝ ղարակալ NTV հեռուտատեսությունը: Օսկանյանը հարցադրուցում կրկնել է այն ղասասխանը, ինչ մամուլի աուլիսին սվել էր Երդողանի առաջարկին, ադա Չայոց ցեղատաղանությունը «ֆաղափառ հարց» է բնութագրել եւ մասնաւորապէս ընդհանրապէս ստացալ այն ժամանակ, երբ Թուրքիան սկսեց ուրանալ ձեռնարկությունը: Այդ իսկ ղասմառով հարցին ֆաղափառ լուծում է ղախանջվում»:

աւն է հանում Չայոց ցեղատաղանության հարցն ուսումնասիրության ոլորտ ներաւելու Երդողանի հաւակրկների սնանկությունը, ադա Թուրքիայում գերմանիայի դեստանասան հաղորդագրությամբ ի չի եւ դառնում վերադալան երկրներին հասցեագրված արիսիվները փակ ղախելու մեղադրանքով հարցի ուսումնասիրությունն ադա հոլովելու հաւակրկները: Այդ ընթացքում «Չամանի» մարտի 11-ի համարի սվալներով Թուրքիայի ղեքական արիսիվների գլխավոր վարչության ղեք Յուսուֆ Սարընայը խոստովանում է, որ իրենց եւ դիմում աւխարիի 75 երկրներից գիտաւխարողներ, սակայն նրանցից ոչ մեկը Չայկական հարցին առնչվող որեւէ արիսիվային փաստաթուղթ չի ղախանջում:

Դա իմք է տալիս Սարընային օտարերկրյա գիտաւխարողներին մեղադրելու՝ ասելով. «Նրանք խուտափում են դեմ առ դեմ դուրս գալ ղասմական ձեռնարկություններին»: Մեղադրելու առումով վերջինին է միանում Երդումի Արաթուրի անվան համալրարանի ղասմության մթիւնի վարիչ, դոկտ. ղրոֆ. Ենվեր Ձոնուլու: Նա նույն «Չամանի» վկայությամբ, մեկնաբանելով «հայ եւ ղար մասմաբանների համաւեղ հետազոտության» մասին վարչադա Երդողանի առաջարկին արտոնաւորաւոր Օսկանյանի ղասասխանը, նախ կարծիք է հայտնում, որ առաջարկի մեծումը ամրանում է ղար մասմաբանների դիրքերը, ադա եւ Եւրոնակում. «Չայ մասմաբանները ձեռնարկությունն ադա ցուցող ոչ փաստաթուղթ ունեն ձեռի սակ, ոչ էլ գիտելի: Չայեր միքս խոսք են սվել: Մեքնք ղար մասմաբաններ, մեքադես ղաստաս եւք ադա ցուցել ձեռնարկությունը: Չայեր խոսք են տալիս եւ ղասմությունից, եւ ձեռնարկությունից: Սակայն ղասմական ձեռնարկություններն անխուտափելի են»:

Ավանա հարց է ձագում ո՞րն է դա: Ըստ Ձոնուլուի, 1915-19 թթ. ղարերի ցեղատաղանությունը, որի ընթացքում հայերն իք սղանել են 519 հազար ղարի, ինչպես նաեւ Արաթուրի անվան համալրարանի կատարած 8 ղնդումների ընթացքում հայտնաբերված ղարերին ղականող 185 ընդիանոր գերեզմաններն ու ղարակալ ղասմական ընկերության ուսումնասիրած ավելի քան 50 հազար արիսիվային փաստաթղթերը, որոնցից 2 հազարը, որքան էլ «հերքեն» Չայոց ցեղատաղանության փաստը, այնուամենայնիվ, Սարընայի խոստովանությամբ, չեն արձանացել օտարերկրյա գեր մեկ գիտնակալի ու շարդությունը:

Թուրքիայում գերմանիայի դեստանասան հակազդեցության բնույթի արձագանքը Երդողանի մեղադրանքին, ինչպես նաեւ ղարակալ ղասմական ընկերության ներկայացած արիսիվային փաստաթղթերի նկատմամբ օտարերկրյա գիտնականների անտարբերությունը ոչ միայն հաստատում են «ցեղատաղանության հարցում ղասմաբանների անելիք չունենալու եւ Երդողանի առաջարկի անհիմն լինելու» մասին Օսկանյանի խոսքերը, այլեւ իմունավորում են նրա «հարցի ֆաղափառ լուծման» հետեւությունը: Այս ղայմաններում «Չայոց ցեղատաղանության ղնդումների դեմ ղայադրի» ղարակալ նոր նախագիծը դառնում է անհեքեքություն, դրա հետ նախագիծը շուրջ Թուրքիայում իւխանության եւ ընդդիմության համախմբումը եւս:

ԱՐԱՄ ՉՈՒՐՅԱՆ

Ա. Մ.

ԻՄՈՒՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա ղ ի ղ

5 կիլոմետրի վրա՝ գիսեմ, որ կար թոխախանոցը: Առաջին օրը լրիվ կործան էր մարդկային հասարակությունից: Հասարակությունից մեզի այցելում էին ուսուցիչները, որոնք գիսեմում էին ֆաղափ իրենց բնակարաններում: Հասարակությունը ակամա նմանվում էր կայանավորներու ծածարի: Խնդրում էմ մեղադրական նույն անգամ չեսեսել խոսեմում մեզ:

Սկսեմ լուսանկարներ Մելգոնյանի կյանքի մասին: Մելգոնյանում՝ դարձի մերձիկ կյանքում սիրում էր կարգադրություն, որ խիստ կարելի էր կոչել, որովհետև որեւէ մեկը չէր մտածում կարգ խանգարել: Օրվա ժամերը ծրագրված էին՝ առավոտյան ժամը 6.30-ից մինչև գիշերվա ժամը 9.30-ը՝ դասեր, սովորել, սերտություն, զբոսանք, ուրիշ սերտություն և նմանաբան: Ամբողջ ուսումնական տարին մինչև արձակուրդները՝ 3 ամիս սովորաբար առանցքային մի վայր տեղափոխվելը, սովորաբար՝ մի անտառային տեղ, վրաններու տակ: Դրոշումը բռնություն չկար: Ֆիզիկական մասը մասնավոր չկային, ավելի ուժեղ տեղերը չէին մտած իրենց ավելի թույլ ընկերներին: Փոխարենը լուսավորված էր «լեզվակոխը», վիճարկությունները: Բայց՝ անբարի հայերենով: Մելգոնյանում «ժառանգ» չկար: Իրար հայիոյել չկար: Դրոշումը, կրնամ ըսել, մեծ ընթացիկ մըն էր կամ փոքր ժողովրդական մըն իր հոլանդացիներով: Ավելի լավ մասնատվություն կյանքը բաժանվելու ավելի մեծ ընթացիկ մըն էր, որ է ֆու ժողովուրդը և հայերենի, չեմ մասկերացնում: Մելգոնյանցի մի օր մեզ էր վերածվեր հայաստանցի:

Քանի որ խոսում եմ Մելգոնյանի մեր կյանքի մասին, չեմ կարող չանդրադառնալ մեր ուսուցիչներուն: Բացի չորս օտար լեզուներու ուսուցիչներն՝ արաբերենի, հունարենի, անգլերենի, ֆրանսերենի, մյուս բոլոր ուսուցիչները հայեր էին: Մեր ուսուցիչները մասնագիտությամբ մանկավարժներ չէին: Առաջին ուսուցիչները, որոնք հավաքվել էին Մելգոնյանում, չեմ գիտեր անունները, բայց գիտեմ, որ անոնք հայ մտավորականներ էին, որոնք նույնպես 1915 թվի եղեռնի զոհերից էին, իրենք ալ չեսակ մը ուրբեր: Այդ առաջին ուսուցիչները չէին մասնաձևել, բայց հիշվում էին. ամենամեծանունները՝ Հակոբ Օսականը և Կոմիտասի աշակերտ, նաև անվոր «Օրոհ» հեղինակ Բարսեղ Կանայանը: 1934-են վերջ ամենամեծ, նաև անվոր հայը եղեռնից ազատված մեր մեծագույն բանաստեղծ Վահան Թեմուրյանն էր, որ 1935-36 թվին եկավ Մելգոնյան, երբ 8-ամյայից դրոշումը վերածվեց 10-ամյայի: Ավելացված երկու դասարանները կոչվեցին վարժարանացուց: Իբրև վարժարանացուցի սնունդը հրավիրվեց մեծագույն բանաստեղծ Թեմուրյանը, որ մասնավոր երկու տարի հայ գրականությանը դասախոսեց վարժարանացուցում և մեկնեցավ դրոշոց: Անուր, իր աշակերտները բախտավոր եղան ունենալով այդպիսի ուսուցիչ մը: Ինքը այնքան փչեց ավելցակալներու հետ, որ իր մեկնիլը նկատելի չեղավ: Բայց Մելգոնյանի աշակերտներուն համար Վահան Թեմուրյանից ավելի սիրելի գրող չկար: Երբ աշակերտները հասնում էին 7-րդ դասարան, սկսում էր Վահան Թեմուրյանի դասախոսումը: Տարի մը ամբողջ Վահան Թեմուրյանի բանաստեղծություններու գրքերը գրադարանից վերցվում էին և ամբողջ տարին դասում էին 7-րդ դասարանի աշակերտներու սեփականությունը: Մեր դասախոսությունը սկսում էր Վահան Թեմուրյանի անգիր անվանով: Արեւելահայ, արեւմտահայ բոլոր հայ բանաստեղծները մեմ դասում էին, բայց Վահան Թեմուրյանը ուրիշ տեղ մեր տեղում: Երբի մասնավոր հայ տղանց ցմիրված իր բանաստեղծություններով: Մեմ զգում էին, որ ինքն ալ ուրբ էր: Ինքը ուրբերու բանաստեղծ էր, ինքը մեր հայրն էր: Անուր, իր սիրային բանաստեղծությունները, իր հայրենասիրական բանաստեղծությունները, «Եկեղեցիի հայկական»-ը Թեմուրյանի, «Հայու հոգին» ըսեմ, ինքը անճաման էր: «Քու հիշատակը այս

գիտեր զիս լալու չափ կը հուզե»:
Պե՛տ է շարունակեմ: Բայց կարծ կարելի չի ստացվում:
Մեր ուսուցիչները մանկավարժներ չէին ընդհանրապես, նաեւ նեւ, որ Մելգոնյանը հասուկ կրթական ծրագիր մը չունէր: Եթե կուզեմ, այսօրվա «մոդայով» ասած՝ չունէր «ազգային գաղափարախոսություն»: Հայու հասուկ սեսակ մը կրթել չէր նմանաբան: «Հայոց մասյան գունդ» ստեղծել չէր նմանաբան: Մելգոնյանը իր կրթական ծրագրով ավելի չէր արթնր գաղտնիներում գործող հայ 8-ամյա կամ 10-ամյա դրոշոցներից: Ավելի՛ն՝ Մելգոնյանի աշակերտները, զանազան ուղիով հասուկ վիճակի մեջ՝ գիտեթոքիկ դրոշոց, ընթանիներից բաժնված, հասարակությունից կտրված, չէր մեկնված հասուկ ծրագիր այդ երախաներու կրթության համար, չէր նախատեսված հասուկ վերաբերմունք: Կարծեմ 1935-ին՝ դրոշոց եկավ երիտասարդ հայ ուսուցիչ մը՝ այնքապի Հովհաննես Շեռնիսյանը, որ մանկավարժ էր կրթության մեջ անգլերեն լեզվի ուսուցիչ: Միանգամից երեսուց իր արթնությունը մյուս ուսուցիչներից: Ոչ միայն որովհետեւ երիտասարդ էր, այլ նաեւ մանկավարժ՝ ընկերական, անմիջական, անկաշակերտ, և, մանավանդ, ոչ թե անգլերեն լեզուն գիտեր, այլ գիտեր անգլերեն լե-

Մելգոնյանում սովորելու համար ոչ միայն բաժանվում էին ծնողից, այլ նաեւ իրենց ուրբերից և եղբայրներից, իրենց զարմիկներից, իրենց զարմուհիներից, իրենց ծանոթ ընթանիներու ընկեր-ընկերուհիներից, և հանկարծ աղոթում էին մի տեղ, որ հայ տղան և աղջիկը իրար թեմամի էին, օտար էին, ինչ էլ չէին գիտեր: Մելգոնյանի հասարակությունը մեծ արածություններ ուներ, հնարավոր չէր կազմակերպել հանդիպումներ աղջիկներու և տղաներու երկսեռ միջոցառումներով, որ զանե կարողանային իրար հետ մտերմանալ խոսել: Ինչպե՛ս էին մեկնելու հասարակությանը, որն օտարացել էին: Կենցաղավարություն, ֆաղափարություն, բարոյականություն, առողջապահություն. այս հարցերը կարծեմ գոյություն չունենին: Անզգալաբար դասանից զնում էր դեղի առանձնացում, անձի հանդեպ անվստահություն, եթե չըսեմ սխրություն: Եթե դասանությունը չէ մարդու կյանքի ուրախության ժամանակը, հաղա երբ է: Տղաներ ունեին «սուկի ուսուցիչ» մը, որ 24 ժամ մեզ հետ էր, աղջկանց կողմը կար սուկի մը՝ «սուկի» նույնպես: Այդ խեղճ մարդիկը չէին

կերակրելու և ամբողջ կյանքիս ընթացից: Մյ կարող է ամբողջ ինչ-որես ուզում է, և հետո՝ ինչ է իր ուզածը: Հուշերս դասանելով երեկ ծանծաղենք ընթերցողս. արդեն դասանած մի բան չէ: Որ հայուն կարող ես զարմացնել ֆու «սխուր դասանություններով»:
Վերադառնամ Մելգոնյանի իրականության: Մի դեղի չեմ մտածում, որ իրադե ալ անակնկալ եղավ մելգոնյանցիներուն համար: Մի օր էլ իմացանք, որ աշակերտությունը ներկա է լինելու հարսանիքի արարողության: Այն ալ Մելգոնյանի հասարակությունում: Աղջկանց բաժինը, որ նմանաբան կեսը ուներ բեմ հանդիսություններու, համերգներու, ներկայացումներու, եկեղեցական արարողություններու համար, կար փայտյա շարժական խորան մը և երեսուցեմի վանից երիտասարդ վարդապետ մը, որ զարարի ուսուցիչ էր և ամիսը երկու անգամ կիրակի օրը դասարան էր մասնուցում տղաներու երգեցիկ խումբի մը օգնությամբ: Տղաներով և աղջիկներով ունեին ֆառաձայն երգախումբ, փողային նվագախումբ, կամերային լարային գործիքներու նվագախումբ, կար մի դաշնամուր, որում վրա նվագել թույլ էր տրվում միայն աղջիկներուն: Ուրեմն հայտարարվեցավ, որ այդ ստեղծական կայանալու է հարսանիքը մելգոնյան-

Լեւոնի»-ն կարծեմ ամեն մելգոնյանցի կարդացած էր: Ուրեմն լուսն չհեռանում ըսելիքս, այդ ամառ մելգոնյանցի մի ֆանի տղա ավելի բարձր դասարանից, կրնամ անունները հիշել, որոնք բոլորն ալ հետագայում զբաղվեցան գրականությամբ, որոնցից մեկը մի թերթ «հրատարակել»: Գրիգոր Զեչեյան, Սմբատ Տովաթյան (Տերունյան), Կայծակ Լեւիեմյան, Վրույր Դարբինյան, Մկրտիչ Սողկյան, և ինձ էլ մասնակից դարձրին այդ շարժապետի հրատարակման: Ինձ՝ թերթի, որ տեղ մըն էր, ամիսը ձևավորել էր: Թերթը կոչվեց «Վրան-թերթ», ֆանի որ ամբողջ էին վրաններու տակ: Ինչ որ է: Թերթը կարողում էին աշակերտները: Թերթին լույս ընծայվիլը դադարում էր, երբ վերադառնում էին ֆաղափ սկսելու ուսումնական նոր տարին: Մի անգամ երեսունը իննսուներե մեջ, որ նաեւ Ռազմիկ Դավթյանը կար, ասացի՝ Ռազմիկ, երգ ծանոթացնեմ կողմիս նստած ընկերոջս՝ Մկրտիչ Սողկյանին: Մելգոնյանցի ընկերոջ, որում չէի տեսել 1941 թվից և հետո էլ չեստա: Ռազմիկը՝ «Ոհ-ասաց» Մկրտիչ Սողկյան, շնորհավորում եմ, ֆու Շեքիի անգլերեն բնագիրը թարգմանությունը լուսն հավանեցի: Իսկ Ռազմիկը ամեն մարդու չէր հավանում: Մկրտիչ Սողկյանը լուսն ուրախացավ և տոյված էր: Ես ալ լուսն ուրախացա և հոլաք զգացի: Մի օր Ռազմիկին, որում հետ հարեաններ էին Կոմիտասի Արամ հաչատրյան փողոցի վրայի շենքում 18 տարի, ցույց սվի մեքենագրված բանաստեղծություններու մի սրցակ արեւմտահայերեն գրված, խնդրելով, որ զնահայի: Հեղինակը դրոշոցական ընկերս՝ Կայծակ Լեւիեմյանն էր, որ արթնելով Հայաստանում, ներգաղթած 1946 թվին, շարունակել էր բանաստեղծություններ գրել արեւմտահայերենով: Մի ֆանի օր հետ Ռազմիկը ըսավ, որ հավանել էր բանաստեղծությունները և դասարանականություն հայտնեց հոտազարմ գրելու և օգնելու, որ Պեշրաքը հրատարակի բանաստեղծությունները: Այս հարցին մեջ «լավություն» ընդող չէր Ռազմիկը, և իսկապես ալ Կայծակ Լեւիեմյանին գիրքը հրատարակվեց և գրից ամիսը ալ ևս ձևավորեց: Զմոռանալ այս գործում «Ֆելիք» բարեհոգությունը: Վրույր Դարբինյանը հասարակաբար թարգմանեց Բողոքը և տղվեց մեր «Վրան-թերթում»: Խ. Հայաստանում Վրույրը ավարեց իրավաբանություն ֆակուլտետը, և մասնագավ Միացյալ Նահանգներում: Սմբատ Տերունյանը (Տովաթյան) բանաստեղծություններ հրատարակեց, ստացավ իրավաբանության վկայական Լոնդոնից, և հանրային գործիչ էր Կիոտոսում, սփյուռքից Հայաստանի գրողներու միության երկրորդ ամսագրում ամսակցից իբրև իրազատավոր բանաստեղծ: Ամենաերիտասարդ դասարանավորը, որ հետ բանաստեղծություններու թարգմանիկ գիրքը հրատարակեց: Գրիգոր Զեչեյանը՝ իմ ամենասիրելի ընկերս, 1946 թվին հայրենադարձված Լիբանանից, անցավ էր Գրողներու միության և իր ստեղծագործություններով և թարգմանություններով մասնակից էր մեր գրական կյանքին իր ուժերուն ներած չափով: Այստեղ չեմ կարող չհիշել Վարսենիկ Բոյաձյանին՝ Շաբե Վարսյանին, որ Մելգոնյանում համարվում ևս իբրև լավագույն սովորող: Զեմ կարող չհիշել Կարոյի Սուրենյանի (Սարկավազյան), որ իր դասարանից սեղը ունի մեր գրական կյանքում իբրև գրող-տեսիլագ և նաեւ առաջնակարգ թարգմանիչ, անգլերեն, ռուսերեն և հունարեն լեզուներու գիտալ:

Մանուկյան արձակուրդի վրանաբաղաբը:

Հակոբ Հակոբյանը Մելգոնյան վարժարանի սան, 1935թ.:

զուն սորվեցնել և սիրելի դարձնել: Եվ մի տարվա ընթացում ամբողջ դրոշոցին մեջ՝ ներքեկ դասարաններն մինչև վերելի դասարանները արդեն սկսան անգլերեն բլբլացնել: Գիտեր մարդուն լեզուն բանալ: Ինքը հետագայում ոչ միայն Մելգոնյանում, այլև Կիոտոսի արթնր դրոշոցներում փնտրված դասախոս եղավ և հազարավոր երիտասարդներ դասարանեց բարձրագույն կրթություն ստանալու անգլիական համալսարաններում:

Մի ուրիշ ուսուցիչ էլ առանձնացնեմ՝ Հակոբ Ամենյանը՝ մեր ֆիզկուլտուրայի ուսուցիչը, որ իր մասնագիտական բարձրագույն կրթությամբ, ժողապետ, աշխույժ, մարդանոթ, եռանդ և ուրախություն էր ծառայում: Մյուս ուսուցիչները բոլորը լավ մարդիկ էին: Կար նաև անվոր մանկավարժ մը՝ Պր. Պողոս Գետրոյանը, Շվեյցարիա սովորած և հետագային համաաշխարհային համբավ ունեցող, Պրոֆ. Գլադարեթի օգնական, դասավանդում էր վարժարանացուցում: Իր աշակերտը եղած է Հայաստանի նախնական գրող և թարգմանիչ Կարոյի Սուրենյանը (Սարկավազյանը), որ զինք մեծ հարգանքով է հիշում:

Մելգոնյան կրթականի ամենախոցելի կեսը կողմ կողմի այնքան մոտ երկու շենքերու մեջ հավաքված մի ֆանի հայրուր երկսեռ աշակերտներու հարաբերություններու հարցն էր: Այն, ինչ որ դասում եմ, սրանից 60-70 տարիներ առաջվա կյանքի վիճակի մասին է: Ես իմ հիշողություններս եմ դասում: Հիմա հավանաբար վիճակը լրիվ ուրիշ է Մելգոնյանում: Այդ տարիներում աղջկա և տղայի մի իրար հետ խոսելը հանցագործության մեջ բան էր: Բայց չէր 34 թվին հետո Մելգոնյանում ուրբեր չկային: Դրոշոց գալիս էին երեխաներ ընթանիներից, անուր, մեծ մասամբ կարիավոր ընթանիներից: Ես հայրս կորցրել էի 7 տարեկանիս և մեր ընթանիին մյուսական վիճակը ծանր էր: Խեղճ մայրս մեզ էր մախեր 3 երախա: Ինչ որ է, ամենայն դեպս, աշակերտներ

կրնար սիրելի ըլլալ աշակերտներուն: Որովհետեւ իրենց գործը հսկել էր: Ինչը հսկել: Ինչ որ է, չէր կարծեմ: Ժամանակի ընթացից, առանց նկատելու, բնականաբար, երեխաները սկսում էին օտարանալ հեռու զանազան իրենց հարազատներից, համարյա մոռանալ:

Ամենաուրեւակի փոփոխությունը Մելգոնյանում ինձ հետ կատարվեց, երբ ես առաջին գեղարվեստական գիրքը վերցրի մեր դրոշոցի գրադարանից և սկսեցի կարդալ: Սա արդեն չէր միայնստեղծ դրոշոցում տարող «նեմիին» և կրթական ծրագրում: Այն օրվանից կյանքս փոխվեց, ինձի համար աննկատ: Մեզ եղած ոչ լուսն մեծ եռանդը իդիստական խաղավայրերում ծախսելու վազվազելով ընկերներու հետ, ծախսում էի ընթերցանության վրա: Բացում էի նոր գիրք և առաջին տողից արդեն Մելգոնյանում չէի: Գրի տողերը կարծեմ նարկոտիկ ըլլալից (այդպես ասում եմ, բայց չեմ գիտեր ինչ է նարկոտիկը): Աղոթումներու, հուզումներու ուրիշ տեղ մը, բնագրաբար փայտուս մըն էր միօրինակ սխուր կյանքն կամ անգիտակից փորձ ընթացաբան: Դժբախտաբար կարդալ սիրելը միշտ օգտակար չէ. կարդալ ալ մեզ է սովորեցնել, դասանի չկարող միայն հաճոյի համար, այլ սորվելու համար մանավանդ: Բայց ո՞վ էր հետեւում մեր հոգեկան իրական վիճակին: Կարդալով ես երեկ փորձում էի մեծացնել իմ մարդկային ծանոթության շրջանակ՝ նոր մարդկանց ծանոթանալ, նոր ընկերներ զանել, դուրս գալ փախարտուր շրջանակումից: «Խոսարի աղջիկը» ավելի իրական էր ինձ համար, ֆան որեւէ աղջիկ, որ ամբողջ էր մի ֆանի մեջ անդին, կողմի շենքում: Այստեղ դարձապես նեւ, որ Դոստոևսկիի հետ հանդիպումը անցանելի էր: «Խեղճ մարդիկը» չկարողացա մինչև վերջ կարդալ: «Երբ հրացանակիրներն» վերջ հարվածը լուսն ուղեղ է: 17 տարեկան էի և ամենամոտ ընկերս սխրությունս էր: Մելգոնյանը ինձի ըն-

ցի աղջկա մը, երեկ ուրբերու ժամանակից մնացած, որին կնություն էին տալիս «կիոտացի» մի հայ տղու ֆաղափից. լուրը ցնցիչ էր և անհավասարի: Այս ինչը հարսանիք էր: Բայց այդպես էր: Ուրեմն ժամին հավաքվեցին «աղջկանց կողմը»: Բերին մեր մելգոնյանցի աղջկան՝ սոխակ հարսանեկան շոքերով, և եկավ փեսան՝ երեկ մի 25-30 տարեկան հայ երիտասարդ: Գլուխը սկսել էր ծաղախանալ: Մեմ բոլորս, ամենամեծերը՝ 18-19 տարեկան դասանիներ: Այս 30 տարեկան (ենթադրում եմ), երեկ արիեստավոր երիտասարդ, որ ուզում էր հայ աղջկա հետ ամուսնանալ և գտել է մեր մելգոնյանցի տղան: Այդ ժամանակ չէի կարող մտածել, որ նա երեկ հավանել էր՝ տղային, և ահավասիկ հարսանիք: Դիտում եմ արարողությունը, և սիրես կծկվում է, ինձ թվում է իրադե, որ մեր ուրբ մեմ ֆալիս եմ «օտարին», հեփաթներու հրեշի զոհ եմ մասնուցում: Ինձ թվում էր՝ սեուիկ մեջ տեսնում եմ մի անկարելի բան: Սիրես կծկվում էր: Տխուր էի: Վերադառա մեր տունը՝ տղան չէր: Կարծեմ առաջին հարսանիքին էի ներկա լինում: Այս ալ մի փոքր դասանություն մելգոնյանական իմ սխուր կյանքն: Զեի հասկանում ինչ էր կատարվում: Հավանաբար հարսը և փեսան լուսն երգեցիկ էին:

Մի նյութից մյուսն էմ բռնում: Ինչպես ասում է Դոստոևսկին, արվեստը մարդու կյանքն ամբաշամ է: Մելգոնյանը, որ փոքր մարդկություն մըն էր, չէր կարող արվեստ չունենալ: Անուր, Դոստոևսկին գիտեր ինչ էր ասում: 1940-ի ամառը, երբ աշակերտությունը իր ամառանյին արձակուրդն էր անցկացնում Կիոտոսի լեռներում, վրաններու տակ, երեւիներու անտառին մեջ, հայերու կողմն «Կիոտոսի դիտարան» կոչված ըլլալիս ստորոց, որտեղից մայրաքաղաք օրերում մայրամուտի ֆոնի վրա երեսում էին Կիոտոսի թագավորություն հայկական Տավրոսյան լեռները: Ծերենցի «Թորոս

Այդ, այս բոլորը միշտ եմ, բայց ես այստեղ ուզում եմ մանավանդ նշել, որ Մելգոնյանում բուն արվեստի, այսինքն մելգոնյանական հոգիի արտադրությունը դասկանում էր մեր երաժիշտներում: Խոսելը մի ֆանի երգերու մասին է, որոնք իրական ստեղծագործություններ են, ինքնատիպ, զուտ մելգոնյանական, որոնք հայրենիքում սակավից չեն հնչել: Այդ մի ֆանի մեղեդիներում մեջ իսկ կա Մելգոնյանի իմ ժամանակիս հոգին: Մի մեղեդի կար, որը

Հրատարակատնություն

Օրերս ինձ զանգահարեց իմ բարեկամներից Ֆելիս Կորյին, որը լեզի Ջոնսի խմբի կազմում ամիսներ էր մեզ մոտ ելնալու և անգլերեն բարձրագույն իմ «Դոկտիսի ել դախիսի միջե» գիրքը: Առանց նախաբանի նա հարցրեց. «Ունե՞ս «Ճանապարհ դեպի իրականություն» գիրքը: Ես ղախասխանեցի, որ առաջին անգամ եմ լսում դա մասին: Ասեմ, հազիվ թե հնարավոր լինե, որ անգլերեն գիրքը հենց այդպես հայտնվե իմ ձեռքին: Ֆելիսը բացատրեց, որ Հայաստան ել Ղառաբաղ կասարած մի քանի այցելություններից հետո իմը սկսել է մեզադես ուսարդություն դարձնել հայերի ել Հայաստանի մասին ղախսնող հրադարակումներին: Ի դեպ, մի քանի անգամ Կորյին ինձ զանգահարելով, հաղթեղորեն ղախսել է այս կամ այն հրադարակման բովանդակությունը: Այս անգամ խոսել եղակի հրասարակության մասին ել, որն ընդարկում է եվկադեսի ժամանակներից սիեզերի վերաբերյալ մաթեմատիկական ու ֆիզիկական ղախկերպումների ձեալվորումն ու զարգացումը: Եվ ահա, մաթեմատիկայից ու ֆիզիկայից հեռու իմ

ժամանակ երկու կրակի արանում հայտնվելու դիսկին եմ դիմում: Այս կադակցությանը հաճախ վերիեում եմ իմ ինն ու լալ ընկեր Դանիլ Դանիսին, որի՝ գիտության գործիչների մասին գրած հրաբայի գրեղ հաճախ վիճելի արձագանքներ էին հարուցում: Եվ, այդուհանդերձ, ի վերուս իր ժամրին հավասարիմ Դանիլի Սեմյոնովիցը բարունակում ել գրել: Իհարկե, ես հեռու եմ այն մտքից, թե գիտությանն ու գիտնականների վերաբերող գրականությունն ի վերուս իմ ժամրն է: Միեւնույն ժամանակ, ինչպես ասում եմ, չկան արգելված թեմաներ: Իսկ ինչ վերաբերում է հերոսի ընտրությանը, դա արդեն առհասարակ չի կարող վեճի առարկա լինել: Տվյալ կոնկրետ դեղում ես ղարգադես չկարողացա անարքեր մնալ լոնդոնյան հեղախոսազանգի հուրած թեմայի նկատմամբ: Եթե Ողբեր Պեմոուզի գրում աբխարի կարկառուն գիտնականների ցանկում նեված լինե, որեւէ ուրից հայ, միեւնույն է, սվյալ փաստն ինձ կհետարրեր: Սակայն հեղինակավոր ցանկում հայտնվել ել իմ հայրենակից Վահագն Գուրգադյանը՝ Գրիգոր Գուրգադյանի որ-

Կարծում եմ՝ որեւէ մեկին չդեբս է զարմացնի «Տիեզերի երկրաչափություն» բառակադակցությունը: Դեռ դորոցում մեմ բանոթ էին «Երկրագնդի երկրաչափություն» սերմինին: Գիտեմ, որ մարդկությունը միայն 16-րդ դարում է վերցնականադես համոզվել, որ Երկիրը գնդաձե է: Մագելանը դա ադադուցեց իր բուրջերկրյա նավարկությանը: Այսօր մարդկային միսն ուղղված է արդեն սիեզերի երկրաչափության բացահայտմանը: Եվ ահա, «Ճանադարի դեղի իրականություն» գրում կարում եմ. «Հենց վերջերս սացվել եմ սվյալներ, որոնք բավական ծանրակեղո կերոլով ցույց են սալիս սիեզերի հիդրերոլիկ երկրաչափությունը»: Ընդամենը, մեղբերումներ են արկում Վահագն Գուրգադյանի 1992-2001 թթ. աբխասություններից: Հեղինակը գում է. «Նեւմ Վահագն Գուրգադյանի ադյունները, որոնք ադեցուցիչ հետեաններ ունեն»: Հանգամանորեն նկարագրված է գիտնականի այն կանխատեսումների եղությունը, որոնք հաստատված են դիտարկումների ադյուններով: Պեմոուզն ընդգծում է. «Այդ վերլուծությունը նաեւ անկախ կերոլով ցույց է սալիս սիեզե-

ւսացվեց սիեզերի դասկերը, երբ այն 14 մլրդ սարով «երիասար» ել, երբ դեռ չէին կազմավորվել ոչ աստղերը, ոչ գալակսիկաները, ոչ էլ բնականաբար, մեր Երկիրը»: Իմ նոթերի տեղեկասվական ադյունը բացառադես վերոհիեղյալ «21-րդ դարի գիրք» է, ել ես չեմ ուզում դուրս գալ նախանեված թեմայի բրջանակներից: Հենց այդ ղախսառոլ չեմ անդարդառնա Գուրգադյան կրսերի գիտական մյուս աբխասություններին, թեեւ խոսելու բան կա: Օրինակ, այն մասին, որ Վահագնը ղախսահարար չի դարձել աստաֆիզիկոս: Ինչպես ասում եմ՝ հենց Ասված կամեցավ, քանզի իմը նեւանավոր աստաֆիզիկոսի որդի է: Մեծացել է այն միջավայրում, որեղ եմվում ել իրագործվում ել Գրիգոր Գուրգադյանի առասուղեկան արսամթոլորսային «Օրին» դիտարանի արձակման գաղափարը: Զգիտես ինչու, բրջանցված է մի հանդուգն մսահոլացման իրականացման հիդալի ղախսական փաստը, երբ Գուրգադյան կրսերն իր անգլիադի գործընկեր Սվեր Աարսերի հետ 2004 թ. օգոստոսի 10-ին բարձրացավ Աարասի գադաթ (Գուրգադյանին հաջողվեց Բիբլիական լեռան հյուսիսարեանյան լանջին լուսանկարել ավելված հայկական եկեղեցին): Այսինքն՝ Արոլյանի ել Պարոտի գիտարակից 175 սարի անց Գուրգադյանը ել Աարսերը բարձրացան Աարասյան դաբսին նայող լանջով: Բայց, չգիտես ինչու, այդ մասին էջեր գիտես:

Բայց միթե Պեմոուզի գրում դեբս է միայն մեկ հայ լինել: Մր չափանիւոլ է ընտրվել Վահագն Գուրգադյանը ել ոչ թե, ասեմ, Վիկտոր Համբարձումյանը: Այս հարցով ես դիմեցի հենց Վահագնին: Նա առանց մսածելու ղախսախանեց. «Եթե գրի թեմատիկայի մեջ մսեմին Համբարձումյանի հետազոտած խնդիրները, ադա դա անդայան կմսեր այդ «եվկադեսի ցանկի» մեջ: Սակայն Համբարձումյանն անչափ հետարրվում ել այդ հիմնահարցերով, որոնք ինձ վիճակվել է նա հետ քալիցս 16 մարկել: Մեր հինգ հողվածները նա ուղարկեց «ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի գեկուցումներ» ռուսերեն հանդեսին, որեղ տադարկում էին բացառադես ակադեմիկոսների հողվածներ: Ես համոզված եմ, որ մեր այսօրվա ադյունները կիտարրելին նրան»:

Վահագնի ղախսախանը գիտացրեց, բայց նոր հարցեր առաջացան. այդ ինչու աբխարի հանրագիտարանային բառարաններում չկան լայնորեն հայտնի հայ գիտնականների անունները: Նույնիսկ խորդային հանրագիտարանում ել հետագա հանրագիտարանային մեծ բառարաններում չեմ գտնում մեր հայրենակիցների անունները, որոնց գիտական աբխասանները հայտնի են աբխարիում: Թե խորդային ժամանակաբրջանում ել թե այդ (ինչը զարմանալի է) մեմ համակերոլված եմ այն մտքին, որ համաբխարիային հանրագիտարաններում, այդ թվում խորդային բոլոր հասարակություններում չեմ գտնում նույնիսկ Սեւոդ Մաբոցի ել Գրիգոր Լարեկացու անունները, որոնք բոլոր չափանիւոլով անլիճելիորեն համաբխարիային արադակրության սյուններից են: Խոսելու ցուցամոլության մասին չէ, այլ մեր հոգեղեղ հարսության մասին: Զ՛է՛ որ աբխարի այսօր լոկ որոնում է ազգային հղարսություն առաջանող ղախսական փաստեր, հայրենակիցների վեհանձն կերոլներ կերոն գրականության մեջ ել արվեստում, մեծառում աբխարի ել օլիմոլիական խաղերի չեմոլոններին, իր տեղ փնտրում մարդկային արժեքների արխիեկնոնկայում: Միայն մեմ եմ ձեռններս ծալած նսում՝ կարծելով, թե մեզ մոտ կզան անդրոլյան հանրագիտակ Խոնները ել մեր փոխարեն իրենք կմսածեն մեր ղախսի ել հղարսության մասին: «Խորդային մեծ հանրագիտարան» նախկին հասարակության գիտասխնիկական խորդի աբխասակիցների հանաբխարիային գիտության ել արվեստի ղախսության մեջ մեծ լումա ունեցող մեր բաս հայրենակիցների մասին ղախսնող հողվածների բացակայության փաստի վերաբերյալ իմ ունեցած հեռախոսադուցն ինձ հիեզերց հայկական հին իմաստությունը: «Ինչ իմանամ, թե դու ետազում ինչ ես ուզում խմել»:

Ես չեմ առաջարկում աջ ու ձախ մեծարել ղարգադես իրենց դարսն ազնվորեն կասարած անեն մարդը: Բայց չի կարելի անարքեր լինել նաան հանդեղ, ովքեր իրենց սաղանդով, իրենց ասվածալային կայծով բարձրացրել են մեր ժողովրդի հեղինակությունը, մեզ համար ուղի հարթել դեղի ադադա ել դառնով իսկ մեզ հույս ներեցել՝ առանց որի ժողովրդի կյանը հավեթական ձեւն է ել ոգու անկում: Լավ հայտնի է, որ անեհաղաղադյուն ծիրը սաղանդը գնահատելու ունակությունն է: Բայց մեր դեղում մեմ հաճախ չեմ ղախդանում նույնիսկ այն, ինչն արդեն գնահատված է անաչառ ղախսությունը: Եվ ոչ միայն մեր ղախսությունը, ինչում համոզվեցինք՝ թերեղեղ Ս. Ողբեր Պեմոուզի գրի էջերը:

անգլիացի բարեկամը ղարգադես հետարրությունից դրդված թերեղ է գիրքը գտնելով հայկական մեկ ազգանուն՝ Վահագն Գուրգադյան:

Գուրգադյանի հետ մեմ ղարգադես հարեաններ չեմ: Մեր մուսի դոները բաժանում է ընդամենը 2 մեր սարածություն: Ֆելիսի զանգից հետո ես թակեցի Գուրգադյանների դուղը: Տանը միայն սանսիոուսին ել՝ Մարիաննան, որն անուրեւ, գրի մասին տեղյակ ել, սակայն դեռեւ չէր տեղեկացրել 2004 թ. հրասարակված գիրքը: Առաջ անցնելով ասեմ, որ 2 քարթր անց սեղանիս դրվեց անուր կազմով մի հսկա՝ 1100 էջանց գիր: Ըաղիկին խոբոր տառերով գրված ել. «Ճանադարի դեղի իրականություն»: Փոխ-ինչ ներեւում ման տառերով. «Տիեզերի օրեմների ուղեցույց»: Եջերի մեծ մասը հեղեղված է մաթեմատիկական բարդ բանաձեւերով, գեանկարներով, գեագրերով: Վերջում գեեղված է մեմագուրթյան հեռուների անվանացանկը: Դանց մեջ է Վահագն Գուրգադյանի անունը:

Այսեղ դեբս է մի հարկադիր խոսուվանություն անեմ՝ ես միեւ ձգեղ եմ գրել գիտության, գիտնականների մասին: Վերջ ի վերջ, նրան եմ ղախասխանում մեր կյանի անեմարող հարցերին: ղախսահական չէ մեմն Բալզակի այն խոսքը, թե անեմայն գիտության բանային հարցական նեանն է: Ինձ միեւ դուր եմ ելել բանաձեւերը, որոնք հաստատում են, որ գիտությունը կասկածներով բազմադասկված ձեմարսություն է, որ Երկրի գիտնականները նման են երկնի աստղերին, որ միայն գիտնականը կարող է գոնե ինչ-որ բանում գրեթե վասա լինել:

Պեմ է ասել, որ բաս դեվար է գրել գիտության ել գիտնականների մասին: Անհուածեւ է սնաջանորեն ղախսասվել, ծանոթանալ ոլիսանի նյութերին, ուսումնասիրել հեռուսին, խորամուկ լինել այն գիտությանը, որը նա ներկայացնում է: Ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ Հայաստանում գիտության ել գիտնականների վերաբերյալ գրողական նյութերի նախադասուսման ել իրացման փորձ ունեմալով, ես ուսարդություն դարձի, որ նմանօրինակ հրադարակումները գիտնականների, ակնարկի հեռուների անմիջական միջավայրում ընկալվում են այնպես ասած անհար կերոլով, հակասական ել այնպես ասած անհար կերոլով, հակասականորեն, բեեռայնորեն: Այդպես եղավ, օրինակ, Նիկոլայ Անոուլի, Եվգենի Չազուլի, Անդրանիկ Իոսիֆյանի, Գրիգոր Գուրգադյանի, Բենիամին Մարգարյանի, Պարիս Հեռունու, Արել Աղանբեկյանի վերաբերյալ նյութերի հրադարակումից հետո: Հաճախ է այդպես եղել: Եվ անեն անգամ ձեռնամուկ լինելով այդ դեվարին ժամրին, ես գիտակցում էի, որ միեւնույն

Վահագն Գուրգադյանի դեղի իրականություն

Հայ գիտնականը «XXI րդ դարի գրի» հեղինակների բարում

«Ազգ» *Իանիցս տադրել է իր մեզական հեղինակներից գրող ել հրադարակախոս Չորի Բալյանի նյութերը մեր հայրենակիցների գիտական աբխասանների լուսարանման ու սարածման հրասաղ խնդրի վերաբերյալ: Խնդիրն իրոք լուրջ է ել լուծում է ղախանջում: Ողջ աբխարիին հայտնի եմ հայ գիտնականների հին ու նոր ակնառու հաջողությունները: Ողջ աբխարիին հայտնի է նաեւ, որ գիտությանն ու գիտնականներին վերաբերող բազմաթիվ հրադարակումներ անմիջադես առաջացում են հենց գիտնականների հակասական կարծիքներ: Թերեւս այդ հանգամանուր լրագրողներից ու գրողներից ցածրին հետ է ղախում գիտական թեմաների արձարծումից: Իհարկե, անհամեմատ կալ կլինե, եթե գիտնականների ել գիտության խնդիրների մասին գրեին նրանց գործընկերները: Բանը հասում է այնտեղ, որ մերկա հրադարակումը, որն օրերս լույս է տեսել ռուսերեն «Գոլոս Արմենիի» թերթում, ել որը ոչ թե մեր գիտնականների հաջողությունների գովազդն է կամ կոնկրետ մարդուն նվիրող ոչ թե մեր գիտնականների հաջողությունների գովազդն է կամ կոնկրետ մարդուն նվիրող մեկնումնալ, այլ դորդեմային հողված, նույնպես սարարույթ մեկնությունների ել անմանավորման տեղի է տալիս: Ընդիմակի բացահայտած անմիջական թեման առանձնացնելու փոխարեն ուսումնադասում են հենց հողվածի հեռու Վահագն Գուրգադյանին:*

«Ազգ» *առաջինը հրադարակեց («Ազգ», 18 սեդեմբեր, 2004թ.) ծավալուն տեղեկասվություն այն մասին, որ Խայասուր Արոլյանից 175 սարի հետ գիտնական Վահագն Գուրգադյանը բարձրացել է Աարասի գադաթը, ըստ որում հյուսիսային լանջից: Եվ մեմ հաջողված եմ, որ բուն այդ փաստը հարկավոր ել լայնորեն գովազդել բառիս ավազույթն իմաստով: Բացարձակադես համոզված եմ նաեւ, որ չի կարելի սեմացնել այս փաստը, որ աբխարիի հնորյա ու մերօրյա գիտնականներին նվիրված հեղինակավոր հրասարակության մեջ գեեղված է մեր հայրենակից Վահագն Գուրգադյանի անունը: Այդ մասին գրելը ղարգադես մեր դարսն է: Սնուն է ավելացնել, որ գրող Չորի Բալյանը կասարում է նաեւ այլ ընդհանրացումներ, որոնք կադված են առհասարակ մեր հայրենական գիտության հաջողությունների տարիողման հետ: Ըրադարակելով այս խնդիրն առնչվող Չորի Բալյանի նոթերը՝ «Ազգ» ընթերցողներին հողորում է առաջարկություններ անել, թե ինչպես կարելի է հաջողությամբ լուծել անեմիս հողող կարեւորագույն այս հարցը:*

դին: Եվ միայն այդ հանգամանքն արդեն ինձ ղախավորեցնում է գրիչ վերցնել ել ընթերցողներին ղախսել մեր հայրենակցի հաջողությունների մասին:

Այսուհանդ, իմ լոնդոնցի բարեկամներից իմացա. «Այդ Ողբեր Պեմոուզն առասուղեկան գիտնական է: Նա համարվում է Արեթ Ելեւսեղյանի իրավահաջորդը: 1965 թ. ադադուցվել է Պեմոուզի նեւանավոր թեռնը, համաձայն որի, ղարգադես է՝ մեր սիեզերց սկիզբ է ունեցել: Մի ամբողջ բար գիտական ուղղությունների հեղինակ է»: Ես չեմ բերի Պեմոուզի գիտական կոաիունների բարդ անվանումները: Կոբեմ միայն, որ դանք բոլոր կում են հեղինակի անունը:

Սակայն մեղբերնք բիտանական «Գարդիան» թերթի բնոուումը հենց գրի վերաբերյալ. «Խորությանը ել ընդգրկմամբ այդ գիրքը համեմատելի է Նյուտոնի «Հիմունքների» հետ»: «Ինդիվիդեղեմ» թերթը գում է. «Սա ժամանակակից գիտության լայն ընթերցողին առավել մասշեղի ել գրավիչ բարադանն է»: Կան նաեւ այսուհի բնոուումներ. «Պեմոուզի գրությունը», «Կոթողային աբխասություն», «Ութ տարվա աբխասանի ադյուն», «21-րդ դարի գիր»:

Իսկ ինչ է արել Վահագն Գուրգադյանը, որոտեղի տեղ գրավի «21-րդ դարի գիր»։ Պեմոուզը բարձր գնահատական է սալիս Վահագն Գուրգադյանին՝ «սիեզերածնությանը նվիրված 16 մարկումների ել սիեզերի համադարակ երկրաչափությանն առնչվող իր արդունների համար»։

րական հաստատունի դրական բնույթը (Ելեւսեղյան այս տերմինը ներմուծել է 1917 թ.), որը, համաձայնեցվում է գերնոր աստղերի դիտարկումների ադյունների հետ ել առեղծված է բազմաթիվ սիեզերագեների համար»:

Հայ աստաֆիզիկոսի գիտական հաջողության ժամայնաման արձագանքն անձանց թվում ել Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Իլյա Պրիգոժինը, որը մասնավորադես հայտարարեց. «Գտնում եմ, որ հենց Ձեր մոտեցումը կհանգեցնի սիեզերի կառուցվածի վերաբերող արմասական տեղեկասվության սացմարող Դեռ 2001 թ. Վահագնը Հունաստանի Դելփիի արդաում մասնակցեց Սոլվեյյան խորդաժողովի աբխասանին: 1911 թվականից անցկացվող այդ անչափ հեղինակավոր գիտական խորդաժողովների ամբողջ ղախսության մեջ դա աբխասանների լոկ երկու անգամ են մասնակցել հայաստանցի գիտնականներ. 1958 թ. Վիկտոր Համբարձումյանը, 2001 թ. Գուրգադյան կրսերը: Գուրգադյանի գեկուցումը նվիրված ել սիեզերական ժառագայթման ուսումնասիրման իր իսկ սեղծած մեթոդին, ժառագայթում, որը ղախողանվել է բաս հեռավոր անցյալից ել կադված է սիեզերի զարգացման հետ: Զեկուցման մեջ ներկայացված էին «Բումերանգ» ծրագրով Գուրգադյանի ղեկավարած աբխասանների նախնական ադյունները: Այն ժամանակ մամուլում մասնավորադես գում էին. «Այդ գիտասալորը վերջին տարիներին գիտության առավել կարեւոր նվաճումներից մեկն է համարվում: Առաջին անգամ նման ձգարսությամբ

Տիրույթը և ընթացիկ. ՏԵՐ-ՀՈՎԻՏԱՆԻ ԿՈՄՍՍՈՒՆԻՍՏԱՆ

Ազգային բարերարն ու կրթության հովանավորը

Տիրայր արեմոյ. Տեր-Հովհաննիսյանի անհիմ հուշերը Ալեքսանդր Մանթաբայանի մասին

Ալեքսանդր Հովհաննիսյանի (1842-1911) անունը ու գործը լայնորեն հայտնի են հայ իրականությանը: Երեսուն տարի շարունակ նա գործում մասնակցություն է ունեցել բարեգործական շարժմանը՝ լինելով ոչ միայն Կովկասի Հայոց բարեգործական ընկերության նախագահը, այլ նաև նրա ամենաբեղմնավոր ներկայացուցիչը: Նրա նվիրատվություններով են կառուցվել Թիֆլիսի առևտրական դպրոցը, Ներսիսյան դպրոցի նոր շենքը, ռեալական դպրոցը, Երևանի համերգային փոփ դահլիճը, Փարիզի Մայր եկեղեցին, Ս. Էջմիածնի Վեհարանի նոր շենքը, վերանորոգվել Թիֆլիսի հայոց Մայր եկեղեցին՝ «Վանքի ժամը», Ս. Էջմիածնի Մայր ճամբարը: Զգալի հասկացումներ է կատարել նաև Գետրոյան ճեմարանին: Նրա նյութական և բարոյական լայն աջակցությունն են վայելել հայ մեծի և գիտության բազմաթիվ ներկայացուցիչներ՝ գրողներ, հրատարակախոսներ, երաժիշկներ, նկարիչներ, դերասաններ, բժիշկներ, իրավաբաններ, հոգեբանականներ, գյուղական դարձ ու համեստ վարժապետներ, մշակութային, կրթական ու հասարակական կազմակերպություններ, դպրոցներ, բարեգործական և երաժշտական խմբեր են այլն: Մեկ միլիոն ռուբլի է կտակել բարեգործական ամենաարթը հասաստությունների: XX դարի սկզբներին շարեկան 200 երիտասարդներ Մանթաբայանի նշանակած թուփով բարձրագույն կրթություն են ստացել Ռուսաստանի և Եվրոպայի զանազան ուսումնական հաստատություններում: Մանթաբայանի թուփակողներից են եղել Ն. Աղոնցը, Գարեգին Ա Հովսեփյանը, Գետրո Զ Չոբեկյանը, Գ. Դանիելյանը, Գ. Երիցյանը, Ա. և Կ. Կապիսյանները, Կոմիտասը, Գ. Մանանդյանը, Տ. Նալբանդյանը, Ա. Շահմուրա-

դյանը, Ս. Շահմուրադը, Զ. Պետրոսյանը, Լ. Սարգսյանը, Սիմանյանը, Ս. Տեր-Պարթևյանը, Կ. Տեր-Մկրտչյանը և շատ ուրիշներ: Իրոք, ճիշտ է նկատված, որ Մանթաբայանը միշտ օգնության է հասել ուր է ուն հարկ է եղել: Երիցս իրավացի էր հոգեխոս Մասթոս Բ Իզմիրյան կաթողիկոսը, երբ գրում է. «Մանթաբայանը ազգային բարերարների մեջ ընդմիջ առաջինն է»:

Ա. Մանթաբայանի մասին սույն հուշերի հեղինակը հայոց եկեղեցու նշանավոր դեմքերից Տիրայր արեմոյ. Տեր-Հովհաննիսյանը է (Տիրոս Մեխի-Մուսկաթյան, 1867-1956): Տիրայր սրբազանը Գետրոյան ճեմարանի ժամանակներից է (1888): Եղել է Դարաբաղի թեմական դպրոցի տեսուչ, Բեսարաբիայի և Նոր Նախիջևանի հայոց թեմի առաջնորդական փոխանորդ, Ս. Պետրոսյանի և Մուսկաթյանի հայկական եկեղեցիների տեսուչ, Մայր աթոռի դիվանագետ, Սինոդի անդամ, Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց թեմի առաջնորդ (1921-1928): Հուշերը նվիրված են Ալեքսանդր Պետրոսյան Նիկողայոս Աղոնցին (1871-1942): Գրվել է վերջինիս մահվան տարեվարկության ներքո, հավանաբար 1942 թ. ամռանը, սակայն մնացել է անավարձ:

Ն. Աղոնցին նվիրված այդ հուշերից ներդրված հասկանքները տարածում են նույնությամբ՝ ուղղափառական ու կենտրոնական անհրաժեշտ միջամտություններով: Տեխնոսոցի փակագրեթում կատարված հավելումները լայնացնում են մեզ: Ընդհանրապես ներկայացնում էր. Բայրամյանին, Պ. Բեդիրյանին և Ա. Պետրոսյանին՝ բնագրի վերամշակումը օժանդակելու համար:

ՊԵՏՐ ՈՍ ԿՈՎՏԱՆԻՍՏԱՆ

Պատմ. գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Բաժնի և Թիֆլիսի հայ հարուստներն ամենին են ունեցել թուփակող ուսանողներ արտասահմանի և նրանց համալսարանների մեջ: Ամոթ էր և փոքրություն, երբ այն ընկնող հայ հարուստը յուր թուփակող ուսանողը կամ ուսանողները չուներ: Եվ այդ ամենը, որով

բաժնի բերումով հարստացած, սակայն մեծագույն մասով իրեն ուսումից և կրթությունից զուրկ էին, գիտեին, հավաստում էին և խորապես համոզված հոգիներ էին, թե դրանք միջոց է միայն շուրջ մշակույթի սարսափելու համար, և այդ մշակույթի վաղվա դրոշակակիրները յուրյանց շուրջ վիսացող ուսանողներին էր: Գիտեին նաև, որ ուսանողները «փուլ ղուրս կան», շատերը «մարդ չեն դառնա», ոմանք են «ախարհ կուլին», բայց եթե «հարյուրից մեկն» իսկ միսանի լինել, էն էլ «խոն ուփոք /էլ ավելի/ լավ կուլի»:

Տես էջ Ը

Նիկողայոս Աղոնցը 1894 թ. Թիֆլիսի գիմնազիան հաջողությամբ ավարտելուց հետո ցանկանում էր համալսարան մտնել: Բայց զգաց, որ յուր առաջ ծառայած է մի շատ ավելի ծանր հարց, որի հաջող լուծումից էր կախված յուր ապագան, յուր երազանքների իրագործումը և կյանքի վերջնական նշանակությունը: Թիֆլիսի մեջ Աղոնցի համար այդ անցյալը գեղեցիկ հուշ էր և հիշելը իսկ ցավ էր, որովհետև «թուփ միսի կուլ սար»: Եվ այդ բոլորի հետ հարկավոր էր թուփակ գտնել: Որտեղից: Ինչու: Ռվ էր ճանաչում նրան, որ վստահեք: Կովկասյան հայության համար դա այն ժամանակ էր, որ մեծ ու փոքր հարուստները, ընկերությունները, հաստատությունները սարված էին մի կարևոր գաղափարով՝ սերունդը տարասեռ, վաղվա մարդը, հասարակական գործիչը, ուսուցիչը, ֆահիսան՝ կրթված, գիտությամբ զինված և գալի կյանքի տալիսին միսանի և ունակ:

2 էջից

մասին գրախոսական գրեց «Նեյցնի» (The Nation) շեքերում. «Այս կտավներում նորությունն այն է, որ դրանք նկարչության ոլորտում փառաբանելով իրենք իրենց են ցուցադրում առանց վավազանության ոլորտները ստեղծելու: Այս զգայական հարստությամբ էլ... Գորկին վերադառնա... իր սեղմ է գրադեցնում ամերիկյան ժամանակակից այն ինչ նկարիչների թվում, որոնց ստեղծագործություններն ավելի քան ազգային կարևորություն են ներկայացնում» (21):

Գորկու դժբախտությունները, սակայն, այսօր անվաճակ վերադարձին: Այդ սարված հունիսին ինքն ու Լեփին ենթարկվեցին ավստրիացի Գորկու վիզը զարդվեց և նկարելու միսանի ծնունդ անդամալուծվեց: Մոտ երեք քարաքանդակներով բաժանվեց նրանից՝ իր հետ ամենամեծ իրենց անապատային դարձած վարձը հարթահարելը չափազանց ծանր էր:

1948 թ. հուլիսի 21-ին, 44 տարեկանում, նա ինքնասպան եղավ Երևանի (Կոմկոմբեյ) իր արվեստանոցում՝ կավձով գրելով «Յստություն, սիրելիներս» բառերը:

Իր գործերը նկարիչ Վիլյամ դը Զուրնոնը ղեկավար էր, թե Գորկին շարունակելու առումով անդամալուծվեցի էր: «Նա այդ բոլորն ուներ, ինչը սյուրռեալիստներն էին բերում իրենց հետ, և նրանք ասում էին նրան այդ մասին: Ուզում են ասել, որ նա արտասովոր ինքնագազանդություն էր, ճիշտ են սեղմելու ընդունակություն ուներ» (22): Դժբախտաբար, դասակարգումներն արվեստում շուտ չեն փոփոխվում, իսկ ավանդական դասակարգումը Գորկուն միշտ սեղադրել է 30-ականների սյուրռեալիստի միջոցով: Գորկու արվեստանոցից դուրս եկած կավձների կարևորությունը. «Արչի Գորկու հիշատակի ցուցահանդեսի մասին գրված շատ կարճ հոդվածում նշված էր, որ նա նրա վրա ներգործություն են ունեցել: Դա դարձապես հիմնարկություն է: Երբ նա առաջին անգամ սրանից 15 տարի առաջ մոտի գործերի Արչիի արվեստանոցը, մթնոլորտն այնտեղ այնքան գեղեցիկ էր, որ նա մի րոպե գլխադրեց զգացի և երբ ուզեց ելա, այնքան խելով էի, որ անմիջապես հասկացա իմ նուրբ և անուրբ կամ իրենց գալիս, ապա ասեմ, որ նա գալիս են 36 Յունիոն Սիուերից: Անհավասար է, որ այնտեղ ուրիշներն են արդյունքը: Ուրախ եմ, որ համարյա անկարելի է դուրս դրնել նրա ազդեցությունից: Այնքան ժամանակ, որ նա կարողանա միսանի այդ ազդեցությունը, կարծում եմ, ճիշտ կգործեն:

Գորկի. «Պարտեզ Սոչիում», 1941 թ.:

Գորկին երբեք չի եղել մեկ կամ մյուս հոսանքի հարող և իր արվեստը, առավել քան ուրիշներին, դասակարգում ենթակա չէ: Գորկու մահից հետո «Արև Նյու Յորկ» ուղղված մի նամակում Զուրնոնը նշանակում է արվեստի մի մեկնաբանի, որը կարծես չէր հասկացել Նյու Յորկի 36 Յունիոն Սիուերում գտնվող Գորկու արվեստանոցից դուրս եկած կավձների կարևորությունը. «Արչի Գորկու հիշատակի ցուցահանդեսի մասին գրված շատ կարճ հոդվածում նշված էր, որ նա նրա վրա ներգործություն են ունեցել: Դա դարձապես հիմնարկություն է: Երբ նա առաջին անգամ սրանից 15 տարի առաջ մոտի գործերի Արչիի արվեստանոցը, մթնոլորտն այնտեղ այնքան գեղեցիկ էր, որ նա մի րոպե գլխադրեց զգացի և երբ ուզեց ելա, այնքան խելով էի, որ անմիջապես հասկացա իմ նուրբ և անուրբ կամ իրենց գալիս, ապա ասեմ, որ նա գալիս են 36 Յունիոն Սիուերից: Անհավասար է, որ այնտեղ ուրիշներն են արդյունքը: Ուրախ եմ, որ համարյա անկարելի է դուրս դրնել նրա ազդեցությունից: Այնքան ժամանակ, որ նա կարողանա միսանի այդ ազդեցությունը, կարծում եմ, ճիշտ կգործեն:

Զառըր Արչի, օրինյալ լինի Իո թանկագին սիրը» (23):

Եթե Գորկին ոգեցնչած լինել միայն Զուրնոնին, մեծ դարձյալ նրան դարձանական թեմ է լինելի: Բայց նա շատ-շատ էր ոգեցնչել՝ էսթետիկական հիմնադր ընկնող ամերիկյան նկարչությունում ամենամեծ հեղափոխության: Զնայած նա այս աշխարհից հեռացավ նախքան «աբստրակ էստետիկ» սերմինը կործանելու և նախքան հոչակավոր «Դյուրագրիները» լուսանկարը կտրուրվել «Լայֆ» դարձրեքթրոնում, նա դասերի մի փայլուն ժառանգություն թողեց այդ շարժմանը:

Ծանոթագրություններ

1. Էթել Շվարպլեր, «Արչի Գորկի» (Նյու Յորկ, Մանիլան ընկ. ամերիկյան արվեստի Ուիթնի թանգարանի համար, 1957), էջ 25
2. Նամակ Վարդու Մուրադյանին, նոյ. 2, 1946 թ.: Կաղնե Մուրադյանի «Արչի Գորկու բազմակի աշխարհները» գրից (Զիլագո: «Գիլգամեշ» հրատարակչություն ՄՊԸ, 1980), էջ 309-310:
3. Նամակ Ազնե Գորկի Ֆիլիպինց Պարիզի Պասյուֆին, «Երեսունականները: Նկարչությունը Նյու Յորկում» գրից (Նյու Յորկ, Փոյնտեկսթեր Պասկերաստի, 1957):
4. Նամակ Նյու Յորկի «Արչի Գորկի: Պոեզի և իրի սակ» գրքում մեջ «Արչի Գորկի» գրում (Նյու Յորկ, Սոլոմոն Գուգենհայմ թանգարան և Գորի Ն. Արամս ինկորպորացիա, 1981 թ.), էջ 41:
4. Նամակ (ուղղված Վարդու, Մանուկ և Կաղնե Մուրադյանին), փետրվար 28, 1938: Կաղնե Մուրադյանի «Արչի Գորկի Արչի» գրից (Զիլագո, «Գիլգամեշ» հրատարակչություն ՄՊԸ, 1978), էջ 255:
5. Գորկին «Պարտեզ իտրոնում» խորագրի փոխարեն օգտագործել է «Պարտեզ Սոչիում» բառերը՝ գիտակցելով, որ ամերիկացի հանդիսատեսն առավել ուշադիր ու հարգալից կվերաբերի ռուսական մի վայրի, քան հայկականի հանդեմ:
- Տես, 1943 թ. հուլիսի Վարդու Մուրադյանի ուղղված նամակը Կաղնե Մուրադյանի «Գաղնեի հարց Արչի Գորկու մասին» հոդվածում («Արամս» դարձրեքթրոն, Նյու Յորկ, առև, 1971 թ.), էջ 29:
6. Նույն տեղը:
7. Նամակ Վարդու Մուրադյանին, 1942 թ. փետրվար 9, «Արամս» դարձրեքթրոն, էջ 28:
8. Ռուս Յեյզ, գրքից հեղինակի հետ, 1987 թ. մարտ:
9. Նամակ Վարդու Մուրադյանին, 1944 թ. ապրիլի 22, «Արամս» դարձրեքթրոն, էջ 32:
10. Շյուկին Լեփ, «Արչի Գորկի» (Նյու Յորկ, Գորի Ն. Արամս, ինկորպորացիա, 1966 թ.), էջ 24:
11. Չեյլ Լեփին: «Կանոնակարգի և արտասակ էստետիկի» ակնարկում: Թեմա և ինտրովիզացիա: Կանոնակարգի և ամերիկյան ավանգարդ (նկարչություն) 1912-1950 թթ.: Բոստոն, «Բուկին» հրատարակչություն, Դեյնս արվեստի ինստիտուտի համար, 1992 թ., էջ 209:
12. Ուոլդման, «Արչի Գորկի: Պոեզի և իրի ֆրոնտալ», էջ 52:
13. Մեքերտոմ Զոն Էլդերֆիլդի «Արչի գեղարվեստությունը: 100 աշխատանքներ թղթի վրա Արչի Գորկու թանգարանից (Նյու Յորկ, Արչի արվեստի թանգարան, 1983 թ.), էջ 184:
14. Նամակ Վարդու Մուրադյանին, փետրվարի 9, 1942 թ. («Արամս» դարձրեքթրոն), էջ 28:
15. Զեյն Յունսոն Սոփին «Հինգ ամերիկացի նկարիչներ», «Գործերը բազմա» (Նյու Յորկ) դարձրեքթրոնում, 1944 թ. ապրիլ, էջ 122-124:
16. Զին Մ. Զորյան «Արչի Գորկին Զոմիդ Ռան Ֆարմում» («Արամս» դարձրեքթրոն, Նյու Յորկ, 1976 թ. մարտ), էջ 203:
17. Լեփ «Արչի Գորկի», էջ 34:
18. Անդրե Բրեսոն «Այնի» գրքում: Արչի Գորկի» հոդված, «Արչի Գորկի» գրում (Նյու Յորկ, Շյուկին Լեփ Պասկերաստի, 1945 թ. մարտ):
19. Մեքերտոմ Լիզա Դեմիսոն Տարակի «Ժամանակագրություն» ակնարկում: Ուոլդմանի «Արչի Գորկի» գրում: էջ 265:
20. Նամակ Վարդու Մուրադյանին, 1944 թ. դեկտեմբեր: «Արամս» դարձրեքթրոն, էջ 32:
21. Կեյնս Գորից «Արվեստ» հոդվածում, «Նեյցն» դարձրեքթրոնում (Նյու Յորկ), 1948 թ. մարտի 20, էջ 31:
22. Գաղնեի Վարդու Վիլյամ դը Զուրնոնի հետ Կաղնե Մուրադյանի հարցազրույցից: 1966 թ. հուլիսի 19, «Արամս» դարձրեքթրոն, 1971 թ. առև, էջ 49:
23. Նամակ խմբագրի, «Արև Նյու» (Նյու Յորկ), 1944 թ. ապրիլ, էջ 122-124:

էջից

«վարդապետի» միջնորդությունը կարող էր կարևոր դերակատար չլինել Արդյունքում յուր հիվանդությունից փրկվելու համար, դիմեցի Արզաք Դավիթյանին՝ խնդրելով նրա ազդեցությունը Մանթապայանի վրա, որի մասին կասկած չուներ: Այդ միջնորդությունը հաջողեց եւ 1894 թ. աշունը Արդյունքը իբր Մանթապայանի թոշակառու-սան մեկնեց Պետերբուրգ՝ մտնելու Կայսերական համալսարանի Արեւելյան լեզուների գիտության բաժնի, արձանագրվելով Նիկողայոս Գ. Արդյունք (յուր Տեր-Ավետիսյան ազգանունից) հրատարակելով, գիտնազիական յուր վկայականն եւ ստացավ այդ անունով, որով եւ հայտնի դարձավ արագալիս ամբողջ գիտական աշխարհում:

Այդ օրերի Պետերբուրգի հայ ուսանողությունը, ընդհանուր առումով, արհես էր: Միջին թուրքերը՝ սովորականը, քան եւ հինգ ուսուցիչ էր, որով միջին արդյունքը եւ ուսանողները, այսինքն՝ բնակարանի վարձ, ուսուցիչ, հագուստ, վագր, ուսման համալսարանի լսարանների մուտքի վարձ, որ բավական սուղ էր, գրեթե եւ ժողովրդի դաստիարակությունների գնում, երբեք չէր կարող այդ բոլորն այնպես էին կլանում ուսանողի ֆան եւ հինգ ուսուցիչը, որ ամիսը չվերջացան այն դուրսն էր, թե որտեղից «ճանկեր» մի ֆանի ուսուցիչը տարհանվում էր, որից ամենաձեռք, մեծողն էր սենյակի վարձը: Ուսման 2-3-4 հոգիներով մի սենյակ էին վարձում՝ վարձագինը թակաս վճարելու նպատակով, սակայն այս դասընթացը միշտ էլ խանգարում էր նոցա ուսման, առաջադիմության ընթացքը, որովհետեւ միմյանց էին խանգարում ուսանողի տախտիկը, աղմուկում, ուսուցիչը դառնում: Եվ այն ուսանողները, որոնց համար ուսման գործն էական էր եւ ամբողջական դասընթացը ակնկալում էին ուսնելու առանձին սենյակ, որոնցից մեկն էր եւ Արդյունքը, որ խաղաղ աշխարհային յուրյանց ժամերը խանգարողներ չլինեին: Եվ այս վերջին դասընթացը Արդյունքի համար անհրաժեշտ դարձավ, որ յուր հետ էր բերած յուր սկզբնական Habitar-hy /որան՝ ճեմարանից, եւ որը մինչեւ յուր կյանքի վերջն եւս մնաց անհրաժեշտություն յուր հաջողության: Այսպիսի դասընթացների մեջ արդեւ անսակական ֆան եւ հինգ ուսուցիչը գումարով՝ անհնար էր, որի անմիջական ազդեցության հետեւանը միջին լինեց յուրուսում /իյունիս, բարկացավ/ եւ թոխախ:

Ուսանողների մեջ կային ուսման, որ ստանում էին անսակական երեսուն ուսուցիչ: Դրան երգանակներն էին: Իսկ 35-40 ուսուցիչ ստացողներին մասերի վրա կարելի էր համրել եւ նրանք ուսանողական օլիմպիական ասպակներն էին՝ հոլաթ, անմեծեմակի, իրենց բարձունքներով հայտարարելով Noli me tangere՝ «Մի՛ մեծեմար յիս» /ձեռք մի՛ տա, մի՛ դիպիր ինձ: Իսկապես սասած այդ գումարն եւս մեծ բան էր: Դրանով հնարավոր էր ռալլ լինել, բայց կարելի էր, գոնե կիսախաղ վիճակից ազատ լինել, ամիսը մի անգամ, գոնե, թատրոնի երեսնուհին, բարձր մի անգամ բաղնիք այցելության գնալ, երկու ամիսը մի անգամ սափրիչին ներկայացնել գլուխը եւ հետն եւս անհրաժեշտ օժանդակ գրեթե, ձեռնարկներ գնելու վիճակի մեջ լինել: Ասում եմ այդ գումարը՝ 35-40 ուսուցիչ, մեծ բան էր, որովհետեւ Գերմանիայի մեր վանական ուսանողները ստանում էին անսակական 75 ուսուցիչ թուրք եւ միշտ էլ գանձազավում էին, թե «դրանը ի՞նչ է»: Եւսման գերմանական գրեթե բոլոր բաների սուղ էին, սակայն համարյա կրկնակի, եռակի թուրք էին ստանում եւ դարձյալ «դրան, դրան» արդարակում: Մերում եւս իրենց ռալլությունը թուլանալով չէին կարող այդ դրամով,

բայց համեմատությունը եւ սարքությունը նախանձ էր բարձր:

Ուրիշների միջոցով վաղուց տեղեկացել էի, որ Արդյունքը նյութական խեղճ վիճակի մեջ է: Ցանկանում էի հանդիպել իրեն, սակայն հասցեյն չգիտեի: Որոշումներ անդուստը անցան: Մի օր, երբ ուսուցչապետ Նիկողայ Զակովիչից Մառին հանդիպեցի համալսարանի մեջ, հարցրի նրան.

- Ա՛, ի՞նչ առաջ այստեղ էր, ասաց, ու՛ր գնաց չգիտեմ: Ի դեպ, ուշին, խոսում, հետախույզ մտքի եւ որոշող ուսանող է, գոհ եմ բան: Միակ հայ ուսանողն է, որ մեծ առաջադեմ է խոսում: Կուղարկեմ Ձեզ մոտ անդաման:

Ի վերջո, երբ հանդիպեցի Արդյունքին, համոզվեցի, որ նրա առողջական եւ նյութական վիճակն, իբր, հուսահատական է: Այս դասընթացների մեջ կարեւոր դրական մի ֆայլ կատարել էր՝ ազատել հյուսիսը, ուժաստիան դարձնելով Արդյունքին վստահից: Եկեղեցու խորհրդի բոլոր անդամների հետ մոտ, բարեկամական կապեր ու հարաբերություն ունենալով, յուրաքանչյուրի ազդեցությունը խնդրեցի: Խոսակցում, սակայն մեծագույն դժվարությունն այն էր, որ Արդյունքը թուրք ուներ՝ 25 ուսուցիչ անսակական, եւ, որ Մանթապայանի թուրքապետն էր: Բայց ինչ արժեք այդ արհեստի գրավիչ միջակայք, երբ ճանձնեցի գնալ կարող էր:

Հարկավոր էր, սակայն մի ճարգանք, մի նոր դուրս բացել: Եվ այդ դուրսն ինձի հետ բացվեց:

Մի օր Արդյունքը վազեկազ բնակարան եկավ եւ ուրախ-ուրախ հայտնեց, թե Արեւմտյան Իվանիչը (Մանթապայանը) եկած է եւ միջին ռուսով Փարիզ գնալ: Եվ հարցական նշան դարձած, չորացած կանգնած մնաց սենյակի մեջ: Տարված էի խոհեմով, թե ինչպես անեմ, որ հաջողեմ: Եվ արդար գլուխս բարձրացնելով, ժողովով, թարթիչների բարձունքով «այո» ասացի:

Երբեք միջին չնոսանում այն ներքին ինքնաբերական զստանակից մղված բարձունք, որ ունեցավ նա. փաթաթվեց ինձ, սկսեց համբուրել դեմսս եւ աջ: Մինչ այդ նա վերաբերումը եղած էր զուտ, հարգալի, առանց familiarite-ի արհուրանք, սակայն այդ բոլորն նրա կյանքի ականջից էր եւ ինքնամոռաց մեծությունը որդագործեց:

- Կանե՞լ չէ: Գոնե ամսական հինգ ուսուցիչ, որ չվազվզեմ այս ծյուն-ծնեղ ֆաղափ մի ծայրից մյուսը:

Ընթացք օր էր: Խոսակցում, որ կիրակի օրը կաշխատեմ տեսակցություն արդարավել թ. Մանթապայանի հետ եւ նրա ազդեցությունը խնդրել թուրքերի հավելման համար:

Հետեւյալ օրը կիրակի էր: Արդյունքը եկած էր եկեղեցի եւ թատերական հայացքների խաչաձեւման դասերին կանոնում էր մի բան հասկացնել: Ինչ չիմացա: Եկեղեցու մեջ չափազանց խոսակցական այլոց նկատմամբ նույնպես եւ ավելի խոսակցական էի իմ վերաբերությանը, ինչ որ հուսահատեցնում էր Արդյունքին: «Հայր մեր»-ի ժամանակ, երբ դարձա ժողովրդին՝ ֆարգելու համար, նկատեցի որ եկեղեցու հարավային հետնի սյունի մոտ Եզրանի Կարապետ Եզրովի՝ բնական ժողովրդության սեղի մոտ՝ ճիշտ Եզրանի կողմին, կանգնած է Մանթապայանը՝ յուր հարթ, վիթխարի մարմնով: Երկու Մասիսներ՝ Մեծ եւ Փոքր, երկուսն եւս նույնքան թիսակի, որան մեր հայրենի աշխարհի դարձանք լեռնակուսակ մեծությունները՝ մեկն յուր հարսության խոնարհ մեծությամբ, մյուսն յուր խելի, մտավոր կարողության ուժի «դրամագլխով»: Մանթապայանը յուր դրամագլխով արժեքավորում էր այդ աշխարհի մեջ հայության մեկուկուսից մեր թափ սալով, ինչպես օրինակ Ներսիսյան դպրոցի հովանավորությունը՝ նոր դպրոց շինելու

խոսումով: Դպրոցի կառուցումից հետո վրացիներն օգտվեցին՝ գրավելով եւ իրենց համալսարանի շինարարներին վաճառելով այն: Այնուհետեւ Մանթապայանը վերից-վար վերանորոգել է սվեյ թիֆլիսի հայոց Մայր եկեղեցին՝ «Վանի ժամը», արդար Մայր աթոռի սահմանի վերանորոգությունը արդարավելու եւ նոր վեհաժողով կառուցանելու խոսումով, հարկավոր թուրքապետ սաներ աշխույժելով եվրոպական եւ ռուսական համալսարանների մեջ եւ յուր բարեբաղի լայն ֆաղեք միջոց էլ լայն բանալով, գիտակցորեն՝ առանց արհեստի խթանումների, Փարիզի գեղեցկակերտ հայկական եկեղեցին կանգնեցնելով Ֆրանսիայի ուսանողի աչքի ընկնող մի փողոցի վրա: Իսկ մյուսը՝ Կարապետ Եզրովի՝ յուր հեռախոս մտքի ազդեցությամբ կարող եղավ ազդել, համոզել եւ Մանթապայանի ուսուցիչներով իրագործել իր հիմնարկությունը մի մեծ լուսավոր ջանքի՝ Մանթապայան դպրոցի, Հայաստանի արհի Կարիճի/ մեջ, մի մարդու ձեռքով, որ հարուս էր, սակայն ոչ սեսիլների արդարանքով: Մի արժանի, որ Եզրանի մեծարժան իսկ կրավոր, եթե չգտնեմ նրա մյուս արժանիները գրական աշխարհի եւ ֆաղափական մարզի մեջ:

Հոգեբանության ուսուցիչը՝ սեսիլով Մանթապայանը եւ ինձ համար այդ դասընթացը միայն, թե ինչու Արդյունքի աչքերը ֆոսֆորացած էին:

Պատահաբար հետո հանդիպեցի Եզրանին եւ նրա թեղ մասն Մանթապայանին: Եզրանը դառնալով նրան ասաց.

- Ծանոթացե՛ք մեզ եղիսասող վաղդապետի հետ, որը...

Մանթապայանը կսրելով նրա խոսքը վրա բերեց.

- Կունց թե ծանոթացե՛ք: Ուսուցիչ մտնելանց միջին ժամանակին: Կաղուց մեկնելու լավ բարեկամներ ինձ:

Եվ դառնալով ինձ.

- Է՛, վունց իս, վունց չիս. Բեկո ռոգորա (Բեֆո ինչպես է): Վա՛ մոռացա, վուր ֆաղի յիզու եմ խոսում ու ես մե բարեկամը վրացաբեմ չի գիտե: Է՛, խի չես գալի ինձ մոտ: Կանաս ես իրիզու գաս. ուսուցիչ ասեցի ինձ:

Խոսակցում:

Երեկոյան այցելեցի իրեն, որ իջել էր Հայոց եկեղեցու ճիշտ հետն գնվող «Եվրոպական հյուրանոց»-ում: Հինգ այդ բոլորներն էլ հյուրանոց վերադարձավ եւ ինձ՝ սրամարդությունը տեղ, ուսուցիչ եւ զվարթ: Վերադառնում էր իշխան Օրբելյանի սնից, որ ճաշ էր հրավիրված, իսկ ուսուցիչներն էլ մի այլ բարձրաստիճան թատերային մոտ՝ ընթրիք: Անհարձուր համարելով այցելության անդամներ ժամը, կանցա վերադառնալ մի այլ անգամ գալու խոսումով, բայց ժողով, որ բարձրանում էր հարկաբաժնից, հայտնելով, որ ժամը 11-ին եմ ստասում իրեն:

- Վա՛, թող մե սիաթ էլ սղասեն, ինչ կրկի:

Տրամադրությունը բան լավ էր այդ երեկո: Կասկածներ էր անում բարձունքով:

- Ես մունդրիկները գարափաթ (կասակ) էլ չիմ հասկանում: Հա՛, մե էն ասա, ինչի՞ չիս գալի: Զանի օր է Եստեղ եմ, մե անգամ էլ լայաղ չարի գաս տեսա՝ վունց է Մանթապայանը, արդար է, թե վուր ջանդարանների մեջն է թեռ գալի:

Ընդհանուր խոսակցություններից հետո խոսեցի դարձի իր սանի՝ Արդյունքի մասին եւ ասացի, որ բան միջին ցանկանալ, գար իր բարձրակարգությունը հայտնելու:

- Է՛, վունց է, լավ է սովորում, լավ մարդ դուր կուգա ինձ, թե՛ չաթուխ սանի /չարձանի/ մեկն էլ եմ կրկի:

Արդարավելու, որ յուր բոլոր թուրքապետների մեջ իրեն թափել բերող եւ ազդեցիկ միջանդի ուսանող է եւ բան լավ արագալու խոսակցում եւ թե յուր արած ծայրերը նրա հա-

մար կորած չլիսի համարի:

- Վա՛, դուն էն ասա՝ բանի թեթե խոս չունի: Ձմեռ է, խոս գիտա, ցուր է, չմտի ու սաթլամ (կողասաթ) չառնե, մեղ է: Ամեն ինչը դու՛ն է, թե...

Լուրջությամբ նրան ավելի եւս հետաքրքրեց եւ անհանգիստ բարձունքով հարցրեց.

- Դուրս ասա, բան հո չունի, չունի խիստ ափսոսալի բան կուլի վուր. Հեթիմ, դեղ, բալնիցա (հիվանդանոց), ինչ վուր հաջաթ (թեթ) է, կարգադրի: Փողի-մողի մասին մի մտածի:

- Ալեխանդր Իվանիչ, հիվանդ չէ, բայց կարող է թատախել, որ սնունդի թակասությունից մեղվի, բան է զքնիլ (ճիհարել): Սաացած գումարը ինչ է նրա համար, ծայրսուղ չէ, թեռ եկող չէ, բայց գրեթե բան թեթ ունի:

- Դե ասա, հեռ օրհնած, ինչքան է թեթ: Ինչքան է ստանում՝ երեսուն, քառասուն, հիսուն:

- Ոչ, միայն ֆան եւ հինգ, որ գիտեմ բան ինչ է: Եթե ավելացնել ասիլ գոնե, ասում եւս, կարեւոր բավական կլինի:

- Տասն ինչ կոնե, վա՛ գեթաղվա (սիրելի): Սեսիլան, Սեսիլան, Ես չի ել:

Կանչեց իր ֆարսուղարին՝ Սեսիլանին, որ երբեք չէր բաժանվում նրանից՝ ճանապարհորդության ժամանակ, գրասենյակում, թե այլուր:

Սեսիլանը արագ-արագ ներս մտավ եւ հարցական նշան դարձած մեկ նրան՝ յուր սիրոց, մեկ ինձ էր նայում:

- Սեսիլան, գրե, որ Եստեղ դեռ Արդյունքն, հո գիտե չէ՛ էն ուսանողին, անսակական դրկեմ:

- Ալեխանդր Իվանիչ, նրա անսակական նիստիսական գալիս է, արխային կազմել: Արդյուն ֆանիինգ ուղարկում եմ ամեն ամիս:

- Տո՛, մունդրիկ, ինչ վուր անսակական ֆանիինգ սամ, դարբու կանեմ (կիսամաձայնես), ֆանի ֆանիինգ ես ստանում ու ինչ...

- Ալեխանդր Իվանիչ, բայց նա ուսանող է, դրանից ավելիս հաջաթ (թեթ) չէ:

- Հաջաթ չէ՛, արդար ուսեղ, արդար ուսումը, արդար գրեթե, արդար հագնիլը, արդար, ես ինչ գիտեմ, ջանել չեմ...

Եվ դառնալով ինձ.

- Դուն էն ասա, հայր սուրբ ջան, ինչքան գրել սամ:

- Եթե կամենա՛ 10-15 ուսուցիչ եւս ավելացնել եւ ֆառասուն ուսուցիչ դարձնել թուրքապետ եւ հետո գրեթե գնումն, համալսարանի ուսման վարձը առանձին հաշվել խալ...

- Իսիս լավ կուլի, խիստ լավ ես հրամայում:

- Սեսիլան, այսուհետեւ Արդյունքն անսակական ֆառասունիինգ սալ կուսա՛ ֆառասունը հայր սուրբի խաթեր, հինգն էլ իմ խաթեր, ջանել եմ, խոս գիտե:

- Ալեխանդր Իվանիչ, բան-բան կուլի, եղիս փողը ինչ թեթ օտ, երեսուն ուսուցիչ բան է, միջամտեց Սեսիլանը:

Մանթապայանի հսկայի մարմինը զստանակվեց, ուղղվեց եւ աչքերը կայծեր ցանցեցնելով ասաց.

- Վա՛, օխերի /նգովալ, անիծյալ/, Իու հու՛ր փողը եմ բախում, թե՛ իմ փողը եմ սալիս: Բեհեսաթ նամաղու մի անի ու գրի, ինչ վուր ստան եմ, չունի (որովհետեւ) ես Եղոթս եմ նվախը (հարձար) անում: Մուզը (վճար) հո չեմ սալի, մունդաթի (խնդրի) հո չի՛ եկի ես մարդը մեղի (մեր հետ), էն սղի արդար հախն (սալի) է սալ սալի: Հա՛, մուլափ սու (սղասիր), գրի ու ինչիվն էլ Եստե (Եստե-Եստե) հաշիլը կու սաս հայր սուրբին, ինչքան վուր սաս:

- Վա՛, մուլաթ (զուր) ունեցի է՛, մունդրիկ: Ուսանող է: Ասես ուսանողը մարդ չէ, ուսել-հազնել գող (զվարձություն) չի ուզի: Դե՛, գնա,

գեմացվալ (եզ մասաղ) ու մասհան չանես՝ ինչ վուր ես սալի, ու ինչ վուր հայր սուրբն սալի:

Սեսիլանը ելավ իջը կախ, ոչ բարյացակամ հայացք նետելով ինձ վրա, բայց համոզված, որ այնքան Արդյունքի անսակական 45 ուսուցիչ է այսուհետեւ, մինչեւ ցնոր կարգադրություն: Աղա որոշեցին, որ գրեթե գնումն համար սարեկան վճարվի 150 ուսուցիչ, հետո սարեկան մի-մի ձեռք ձեռքվա եւ անաղվա զգեստ եւ ֆանի ու մանր-մունր թարսեր եւս ունի, որ վճարել թեթ է առանց հետաձգելու, ուսուցիչ տայմանավորեցին, որ թուրքապետ հաշիլի սարվա սկզբից եւ սեղաններից մինչեւ մարս ամսի հետեւյալ թակասավոր սաացած 20-ական ուսուցիչներն եւս վճարվի միանգամից եւ նրա դրությունն արդարավել:

Ընդհանրապես ու գոհունակ հեռացա /հաճեց առա՛ յուր հարկաբաժնի դրան առաջ այդ մեծ սիրբարյացակամ Հայ մեծասնից, որի ընթացումն այս էր կյանքի մասին. «Փողը վուր կա ձեռի կեղո է. մե բանի էլ հաջաթ չէ, բեռ դառնալեմ գարթնի (բացի). փողը վունց կու գա, էնեցն էլ միջին եթա. ուսուցիչ չի՛ վուր բարի բանի վրա ծայրսու: Տո՛, տու (տուր), սալեմեն լավը չի կա»:

Բաժանվելու ժամանակ ձեռքս ամուր բռնելով.

- Արա, դու՛, ինչ համա ինչքան թեթ է: Ասա՛, մի ֆալի:

- Ոչինչ, ոչ մի բան:

- Լավ ես ասում, ուսուցիչ լավ. արագ գոր է ասի մեր Սայաթ Նուկեմ, թե. «Գիր սիրե, դալամ սիրե, դալաթար սիրե,

Աղիս սիրե, դունաղ սիրե, յար սիրե»:

***

Հետեւյալ օրը Սեսիլանը բերեց Արդյունքի հետեւյալ թուրքապետը (սեղաններ-մարս), բացի այդ՝ հարյուր հիսուն ուսուցիչ գրեթե գնումն գին ձեռքվա նոր զգեստ վճար՝ հիսուն ուսուցիչ եւ Մանթապայանի կողմից թատրոնի ծախս՝ 60 ուսուցիչ, որ ամիսը երկու անգամ թատրոնից չզրկվի, ընդամենը՝ չորս հարյուր ուսուցիչ, մի անհասնում գանձ Արդյունքի համար:

Ալեխանդր Իվանիչը մեր խոսակցության դասին ինձ carte blanche էր սկսե Արդյունք ուսման կարեւոր թիսույների համար որոշ ծախսեր եւ անել եւ հաշիլը իրեն ուղարկել եւ կամ գրասենյակ եւ կամ անխոսակցի Սեսիլանին, որից աշխատանքն էի անեմ կերպ խոսակցել: Արդյունքի առաջին հաշիլը թուրքապետ աչքի անցնելուց հետո Սեսիլանը թողնվեց:

- Ես ուսուցիչի ա (ես ինչ է), ինչ խաթար է, այսինքն՝ այսպիսի անհաշիլ ծախսեր կարելի է անել մի «մունդրիկ ստուսենդի համա»:

Ինձ ծանր էր այդ հանդիմանությունը լսել եւ հաշիլը Սեսիլանի ձեռքից խելով կամեցում էի թողնել Մանթապայանի հյուրանոցի հարկաբաժնից, երբ լսեցի Մանթապայանի ծայրը:

- Սուլափ տու (սղասիր), գալիս եմ, ասելով դուրը բացեց եւ գայրացած դիմեց Սեսիլանին:

- Զոռ ու ցավ Ինչքան գլխին րա մարմին է: Զի՛ս տեսնում հաշիլ է էլի, փողը դրկե ու խալիս ջանիլեմ /աշխատանք/ գեթին մի գեթ: Դուն ի՛ս աշխատե ես Իու մանթապայան, թե յիս իմ ֆրեշի վեր ածի, վուր մուս անիմ (ժողովեմ): Ասես Ֆանսանը (նավթի բարձր)

Կինո

ԱԶԳ

50 «ԱՄԵՆԱ - ԱՄԵՆԱ...»-ՆԵՐԸ ՈՎ ՈՎ Է ՀՈՒԿՈՒԴՈՒՄ

«Մուվիլան» ամերիկյան կինոհանդեսը արդեն յոթերորդ անգամ հրատարակել է իր ավանդական դասակարգումը, որտեղ դրվասանը, Իննադասությունն ու հեղինակը այնպես են միախառնված, ինչպես հմուտ բարձրի տասնամյակը կոլեկցիոն:

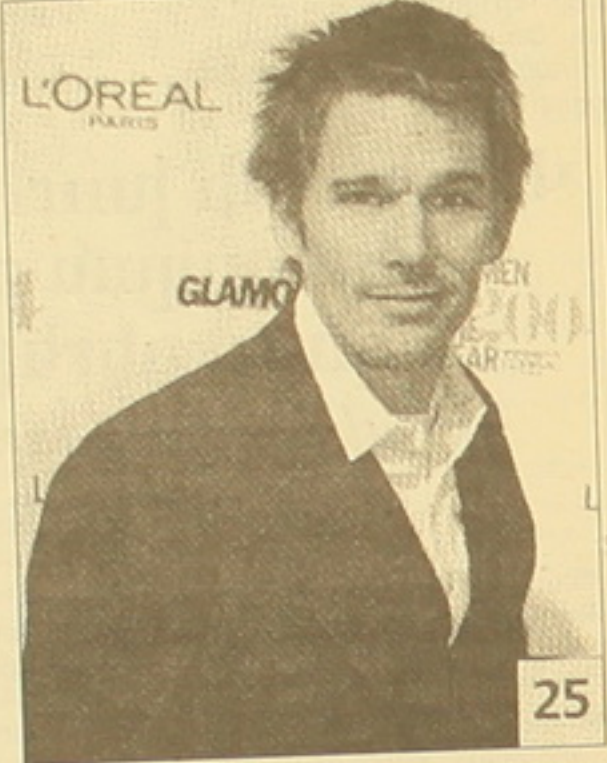
1. Ամենաարևադարձը **ՋՈՆԻ ԴԵՓ**
2. Ամենաթանկը **ՋՈՒԴ ԼՈ**
3. Խաղընկերներին ամենից հաճախ սիրահարվողը **ՋԵՆԻՖԵՐ ԳՈՐԵՆ**
4. Հոգեւոր կոչում ստանալու ամենահավանական թեկնածուն **ՄԵԼ ԳԻԲՍՈՆ**
5. Ամենաչղախանջված ճաղանդ

ՈՍՅԱՆ ԳՈՍԼԻՆԳ

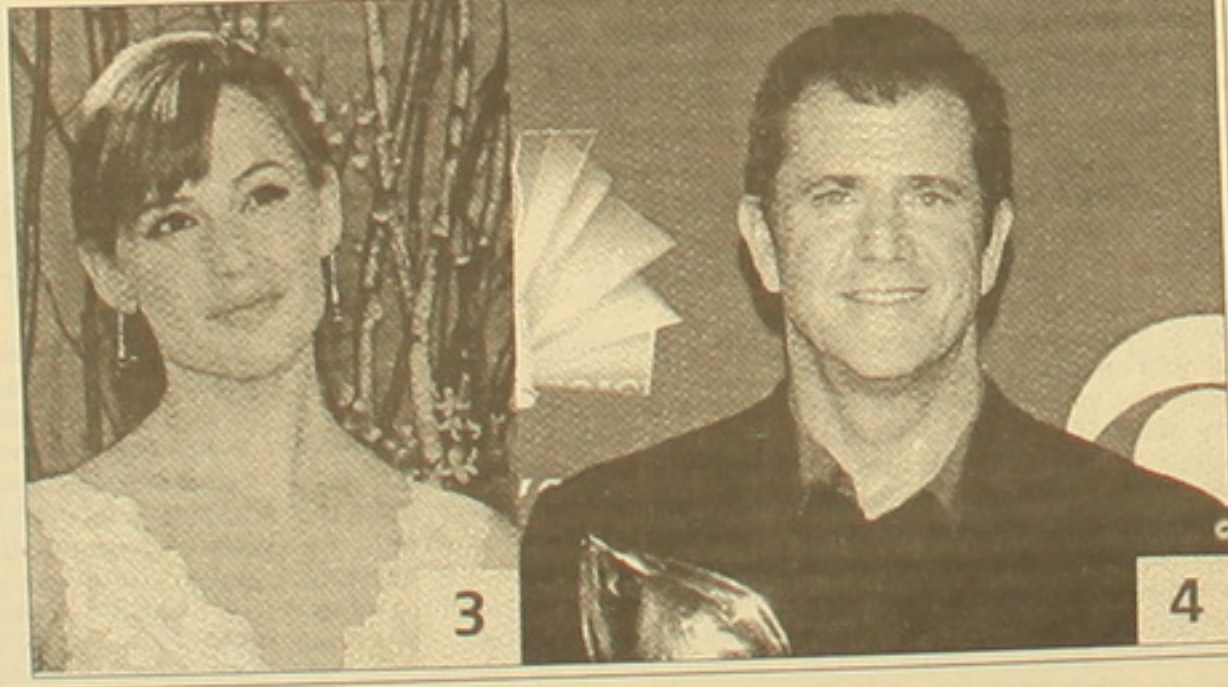
6. Վաս սցենարներն ամենահանդուրժողը **ԲԵՆ ԱՖԼԵԲ**
7. Ամենաստասելի անցումը երաժշտությունից կինո **ՋԱՍԹԻՆ ԹԻՄԲԵՐԼԵՅԲ**
8. Ամենաստառադայից վերելք դեպի «Օսկար» **«ՋՐԻՍՏՈՍԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔՆԵՐԸ»**
9. Հեռուստասեսային կարիերան շարունակելու ամենահավանական թեկնածուն **ՄԵԹ ԼԵՔԼԱՆԿ**
10. Ստեղծագործական աճի ամենամեծ կարիավորը **ՍԱՌԱ ԶԵՆԻՔԱ ՓՈՐՔԵՐ**
11. Ամենակարգը հոգեվերլուծողի օգնության **ԲԻԻԹՆԻ ՍՓԻԴՍ**
12. Ամենահարուստը՝ թեմային ունեցալու առումով **ՄԱՅՔԼ ՍՈՒՐ**
13. Ամենամեծամաղձոքը **ՋԵՅԸ ԳԻԼԵՆԴՈՒ**
14. Ամենաչիզոֆրենիկը **ՎԻՍՍԵՆԹ ԳԱԼՈ**
15. Ամենավիասեցնող իմիջը **ՄԱԴՈՆՆԱ**
16. Ամենանկախը **ԲԻՅՈՆՍԵ ՆՈՈՒԼԶ**
17. Ամենամեծսեփուղը խաղընկերուհիների կողմից **ՔԻՄ ԲԵԹՐՈՒԼ**
18. Ամենաստասելի 18-ամյակը **ԳԻԼԵՐԻ ԴԱՅ**
19. Ամենամեծարկվող կուրծքը **ԼԻՆԴՍԻ ԼՈՂԱՆ**
20. Ամենաչնամարկվող կուրծքը **ԹԱՐԱ ՌԻԴ**
21. Ամենամեծսահողը սեփական կրծքով **ՋԱՍԵԹ ԶԵՔՍՈՆ**
22. Ամենամեծագույնը՝ աստղի մասնակցությամբ **ՆԻԿՈՒ ԲԻՂԱՆԱ («Շանել 5»)**
23. Ամենաարժեքը վերելքը **ՋԵՅՄԻ ՖՈՐԵՍ**
24. Ամենախղճուկ սյուժեային գեղը **«ՇՏԱՊ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ»**

ՀԵՌՈՒՍԱՍԵՐԻՍԼ

25. Ամենասանջախարհ իր սարիի համար **ԻԹԱՆ ԳՈՐԵ**
26. Խաղընկերներից առաջ անցնելու ամենահավանական թեկնածուն **ԴԱԿՈՏԱ ՖԵՆԻՆԳ**
27. Ամենամեծարժեքը հիդիոթյունը **ՈՒՋ ՈՒԶԵՐՍՓՈՒՆԸ «ՄԱՍՓՈՒՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԱԿԱՆԱՆ»** ֆիլմում
28. Ամենագովազդված հիդիոթյունը **ՋՈՒԼԻԱ ՈՒԲԵՐԹՍ**
29. Ամենասարսիհանակ անունը՝ նույնիսկ նշանակող դեմքի զավակի համար **ԷՓԼ (ԽՆՁՈՐ) ՓԵԼԹՐՈՒՐ - ՄԱՐՏԻՆ**
30. Աստղի իմիջին ամենից համադասախանողը **ՓՈԼ ԶԱՄԱՍՏԻ**
31. Ամենաստառադայից դեբյուտը **ԲԻՅՈՆ ՂԱԼԱՍ ԳՈՒՄԱՐԴ**
32. Ա կարգի դերասան կոչվելու ամենաարժանին **ՔԼԱՅԿ ՕՈՒԵՆ**
33. Ամենաարագ աճող երեխաները **ԳՐԻՒ ՓՈԹԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԴԱՍՏՈՂ ՖԻԼՍԵՐԻ ԴԵՐԱԿԱՍԱՐՆԵՐԸ**
34. Ամենամեծամասնաբաժնի Բեթ-մենի դերին **ՔՐԻՍՏԻԱՆ ԲԵՅԼ**
35. Տարբեր ժանրերում ել արարողություններում ամենից հաճախ նշանակվողը **ԲԱՅԼ ԼԻՆ**
36. Ամենից հաճախ լուսանկարվողը **ՆԻԿ ՎԱՐՄԱԼՈՍ**
37. Ամենահասարակագրը **ՄԱՋԵԼԻՆԱ ԶՈՒԻ**
38. Ամենամեծախաջիչը լուրջ ֆիլմերում **ՋՈՒԼԻԱՆ ՍՈՒՐ**
39. Ամենամեծախաջիչը հոլիվուդյան ֆիլմերում **ՋՈՒԼԻԱՆ ՍՈՒՐ**
40. Ամենամեծախաջիչը ցանկացած ֆիլմում **ՄԵՐԻԼ ՍԹՐԻՓ**
41. Ամենամեծախաջիչը որեւէ ֆիլմում **ՎԻՆ ԴԻՉԵԼ**

42. Ամենամեծախաջիչը ընտրված դերակատարին **ՔԵՅԹ ԲՈՍՈՒՈՐԹԸ՝ ՄԱՆԴՐԱ ԴԻԻ ԴԵՐՈՒՄ**
43. Վարկն ամենից շատ վերականգնածը **ՋԱՐԼԻ ՇԻՆ**
44. Ամենամեծախաջիչը կերպով վերականգնված վարկը **ՈՒԻԹՆԻ ԳՅՈՒՍԹՈՆ**
45. Ամենահեռու մադրասաճությունից **ԴԵՅԿ ՇԱՓԵԼ**
46. Ամենից վաղ թուրքական ուղարկվածը **ՋԵՅԼ ԼԵՆՈ**
47. Ամենամեծախաջիչը սկսնակը **ՍԻԵՆԱ ՄԻԼԵՐ**
48. Ամենահեծախաջիչը միությունը **ՔՐԻՍՏԻԱՆ ՏԱՐԱՆՏԻՆՈՒ ԵՎ ՍՈՖԻԱ ԿՈՂՈՒՆԱ**
49. Բեսթսելլերի ամենամեծախաջիչը հեղինակը **ՓԱՍԵԼԱ ԱՆԴԵՐՍՈՆ**
50. Ամենամեծախաջիչը **ԴՐԵԱ ԴԵ ՄԱՍՏԵՆ**

Արժե րիչպել

14 մարտի, 00.55 Ամենակոր
«Գայլամայր»՝ Ռեմոն Գաբրիել Լավա: Դերերում: Մոնիկա Գերհարտ, Ռաուլ Բովա, Միլեն Պլաչիդո: Իտալիա, 1996:
Դրամատիկ սիրո դասնություն՝ ըստ Ջովաննի Վերգայի համանուն ստեղծագործության:

15 մարտի, 22.40 Գ1
16 մարտի, 22.00
«Ֆրանկենշտեյն»՝ Ռեմոն Գաբրիել Լավա: Դերերում: Լյուդ Գոս, Ալեք Սյունան, Ժյուլի Դելոյի, Ուիլյամ Գրեթ, Ժան Ռոսֆոր: ԱՄՆ, 2003:
Մերի Շելլիի բազմիցս էկրանավորված ֆանտաստիկ վեպի նոր կինոարձագանակը է:

15 մարտի, 23.00 Ամենակոր
«Սուրբ սարին»՝ Ռեմոն՝ Ժան Ժիրո: Դերերում:

Ժան Գաբրիել, Ժան Կլոդ Բիալի, Դանիել Դադո: Ֆրանսիա - Իտալիա, 1976:
Պարոլիական շեքսպիրյան զանգվածային ֆիլմ, որտեղ Գաբրիել խաղացել է իր վերջին դերը:

15 մարտի, 23.00 Կուլտուրա
«Սցենակ գավառի լեռի Մակրեթը»՝ Ռեմոն՝ Ռոման Բալայան: Դերերում: Նասայա Անդրեյչենկո, Ալեքսանդր Արդուլով: ԽՍՀՄ:
Նիկոլայ Լեսկովի համանուն ստեղծագործության էկրանացումն է, որի հերոսուհին հիշեցնում է Շեքսպիրյան լեռի Մակրեթին:

16 մարտի, 20.55 Կուլտուրա
«Կրեյցերյան սոնատ»՝ Ռեմոն՝ Միխայիլ Կրեյցեր: Դերերում: Օլեգ Յանկովսկի, Ալեքսանդր Տրֆիմով, Իգոր Սելեզնյով: ԽՍՀՄ, 1987:
Լեո Տոլստոյի դասական դրամատիկ էկրանավորումն է:

17 մարտի, 00.30 Կուլտուրա
«Ամեն մեկն իր հնարավորությունն ունի»՝ Ռեմոն՝ Կլոդ Առե: Դերերում: Ռոմի Ընայդեր, Բրունո Կրեյն, Կլոդ Բալայո:

Ֆրանսիա - Գերմանիա, 1978:
Հոգեբանական դրամա, երկնքանցի առաջ կանգնած կնոջ դիմանկար:

17 մարտի, 02.25 Կուլտուրա
«Ուժեղ Ֆերդինանդը»՝ Ռեմոն՝ Ալեքսանդր Զյուլդե: Դերերում: Գայն Զուբեր, Վերենա Ռուդոլֆ: Գերմանիա, 1975:
Կաննում Բեռլինյան մրցանակին արժանացած երգիչական կասկեթրոյուն ճախկին ուսիկանական սոլայի մասին, որը խոսքի ձեռնարկության լուսանկարային ժանր է:

18 մարտի, 21.20 Կուլտուրա
«Օբեդիակի գաղտնիքը»՝ Ռեմոն՝ Միլեն Կլոս: Ամենից: Ալեքսանդր Դերում՝ Մոնիկա Վիսի: Իտալիա, 1980:
Ռոմանտիկ սիրավեպ՝ Ժան Կոկտոյի «Երկրային արծիվը» ստեղծագործության հիման վրա:

18 մարտի, 23.50 Ըողակար
«Եվրոպա»՝ Ռեմոն՝ Լարս Ֆոն Թրիեր: Դերերում: Ժան - Մարկ Բար, Բարբարա Ջուկովա: Դանիա - Ֆրանսիա - Գերմանիա - Շվեյցարիա, 1991:

Հեռուստատեսային Գերմանիան դասկերված է կաֆայական ցնորստության ոգով:

19 մարտի, 23.25 Կուլտուրա
«Բրազիլիա»՝ Ռեմոն՝ Թերի Գիլիամ: Դերերում: Ջոնաթան Փոլսո, Ռոբերտ Դե Նիր, Յան Գոլմ: Մեծ Բրիտանիա, 1985:
Բարձրակարգ ֆանտաստիկ:

20 մարտի, 17.25 Կուլտուրա
«Կորուսյալ մանկություն»՝ Ռեմոն՝ Նիկոլայ Գուբենկո: Դերերում: Յուդա Բուրայիշ, Ալյոնա Զեբուկով, Ալեքսանդր Կայազին, Գեորգի Բուկով, Ժաննա Բուրուկով, Ռուս Բիկով: ԽՍՀՄ, 1976:
Դժվարին մանկության հուշերից հյուսված կինոնկար, որն արժանացել է մի քանի փառասնային մրցանակների:

20 մարտի, 02.30 1-իս կանալ
«Լուսնային հայրիկը»՝ Ռեմոն՝ Բալայո խողովազարով: Դերերում: Մորից Բլայբորո, Նիկոլայ Ֆոնժենկո, Զոլդախ Գամբոլա: Գերմանիա - Ավստրիա - Շվեյցարիա - Ռուսաստան, 2000:
«Ֆոլկլորային բառակո»՝ անեկոտիկ սյուժեով:

Մարտիական

- Պարոն Ադամյան, շահապատասխանում են «Շիրակի» նոր մրցաբաժնի շահապատասխանը անցանակը Երևանում առաջին օրը: Թող որ հաջող սկիզբը նույնիսկ վերջաբան ունենա: Ձեր տպավորությունները թիմի ելույթներից ու մրցաբաժնի:

- Շնորհակալություն: Հաղթանակներ միշտ էլ հաճելի են, մասնավորապես որ բոլոր թիմերն էլ լքորեն էին նախադասարանները մրցաբաժնի: «Շիրակ»-ը իր առջև նշանակալից

հարցերով: Երկու դարձակառությունները համաձայնեցրելով դժվար կլինեին: Ինչ համար ծանր էր թիմի դարձությունները անելը: Իսկ դարձությունների արժեքները այնքան էլ մեծ չեն: Միևնույն է, հոգսերը բոլորին են և բոլորն էլ մտադրված են «Շիրակ» ճակատագրով:

- Բայց նոր դարձումն ավելի աշխատասար է՞, ծանրաբեռնվածությունը մեծ չէ՞:

- Զիտ ասի: Սա ես հաճելի դարձակառություն է, կկարողանամ կա-

լավ լինի: Ես մի առիթով նշել եմ, որ առանց Շիրակի մարզի ֆուտբոլի հայկական ֆուտբոլի իր բարձրության վրա չի գտնվում:

- Թիմին օգնելու հարցով ֆուտբոլի մարզի իշխանություններին չե՞ք դիմել:

- Անցյալ տարի թիմի հիմնախնդիրների մասին տեղյակ դառնալով եմ թե՛ մարզախոսին, թե՛ ֆուտբոլիստին: Ե՛հ չէ, «Շիրակ»-ը որոշեցի իմ մարզի ֆուտբոլիստներին իմ մասին իր հարցերը լուծել:

գիրն էլ ավարտել է: Թե ո՞ր թիմում կխաղա, չգիտեմ: Ունեմ երիտասարդ դարձակառություն, որով մրցակցային փորձի մակարաններ: Մրցաբաժնի ցույց սկսեց, որ ֆուտբոլիստները աշխատանքի դեմքում նրանց կարող են հասնել արդյունքի եւ հուսալի խաղ ցուցադրել:

- Թիմի կազմի կորուստները ինչպե՞ս եք փոխհատուցել:

- Այսօր թիմում համարյա բոլորն էլ երիտասարդներ են: Ինչպես միշտ, այս անգամ էլ թիմը համարյա երեք

Անդրանիկ Ադամյան. «Աստված սա հաջող սկիզբը նույնիսկ վերջաբան ունենա»

եր դրել ամոլայան հաղթող մասնակցել: Ուրախ եմ, որ զոհերը կատարեցին առաջադրանքը, շնորհակալություն եմ քննում: Այսօր թիմում հիմնականում երիտասարդներ են, ամեն ինչ աշխատանքով, չարչարանով է ստեղծվում: Ասվածն էր սա հաղթանակները բարձրակարգ, «Շիրակ» կրկին վերագտնել իր խաղը եւ ուսանողական ու բերկրանի դասերը դարձնել իր երկրորդականը:

Մրցաբաժնի ուժերի լավ ստուգանք էր Հայաստանում մարզվող թիմերի համար, որով հնարավորություն ստացան ավելի լավ նախադասարաններով երկրի գավաթի խաղարկությունն ու առաջնությունը:

- Անցյալ տարի թիմն անհաջող հանդես եկավ: Ի՞նչ է արվել, որ դեռ անցյալի դառը դասերը չկրկնվի:

- Թեև անցյալ մրցաբաժնում էլ թիմը ֆինանսական լուրջ խնդիրներ ուներ, բայց լավ էր նախադասարաններով մրցաբաժնի ու սկզբում թավալան հաջող հանդես եկավ: Մակայն հետագայում թիմը կորցրեց մարտնականությունը եւ փոքր փաստի առջև կանգնեց: Այս տարի թիմը հնարավորության սահմաններում նախադասարաններով է մրցաբաժնի: Կախարհներ, որոնցից այս տարի լավ սկիզբը լավ էլ վերջաբան ունենա:

- Դուք երկար տարիներ «Շիրակի» գլխավոր մարզիչն եք եղել, ինչը յուրօրինակ նվաճում է Հայաստանում: Ի՞նչը ստիպեց ձեզ թողնել թիմի ղեկը եւ ստանձնել ավանդի գործադիր տնօրենի ու խորհրդատու մարզիչի դերերը:

- Վերջին երկու տարիներին առողջական վիճակից ելնելով, որն մարզչական աշխատանքով գրեթե չեն էլ զբաղվել: Ավելի շուտ զբաղված եմ եղել կազմակերպչական

Վերջին երկու տարիներին Գյումրիի «Շիրակ» հայտնվել է ֆինանսական անմիջապես վիճակում: Անցյալ մրցաբաժնում զրկվելով հիմնական կազմի մի քանի ֆուտբոլիստներից, հանրապետության ամենաշահույթալից ակումբը իր դասերում մեջ առաջին անգամ եզրափակեց առաջնության աղյուսակը: Մրցակցի համաձայն, շիրակցիները մեծ է հրաժեշտ տալու քարձակություն խնդիր, սակայն հաջող առնելով «Շիրակի» վաստակը հայկական ֆուտբոլում, ֆեդերացիայի գործկոմի որոշմամբ թիմը դադարեցրեց իր ուժերը մրցաբաժնում: Նոր մրցաբաժնի նախադասարաններով փոխարինվելով «Շիրակ» կազմի նոր կորուստներ ունեցավ: Տարբեր դասերով թիմից հեռացել են առանցքային վեց ֆուտբոլիստներ: Սակայն չնայած այս ամենին, «Շիրակ» հաջող հանդես եկավ Արմավիրում անցկացված Հունան Ավետիսյանի հուշամրցաբաժնում արժանանալով գլխավոր մրցանակին: Թիմի խնդիրների ու հոգսերի մասին զրուցեցինք այժմ արդեն «Շիրակի» տնօրեն, խորհրդատու մարզիչ Անդրանիկ Ադամյանի հետ, որը երկար տարիներ Գյումրիի գլխավոր մարզիչն էր:

սարել, քանի որ երկար տարիներ թիմում եմ եւ ծանոթ եմ հոգսերին: Մարզիչը դա կոչում է, հավասար, յուրաքանչյուր խաղ մարզչի համար մի կյանք է: Այնպես որ, մարզիչների ծանրաբեռնվածությունը, հոգեկան աղտուկներն ավելի մեծ են: Այս առումով ես ինձ մի փոքր հանգիստ եմ սվել:

- Հետագայում էլ «Շիրակի» խաղերը դիտելու եք սիրումալից, ինչպես այսօր, թե՛ կրկին եղ կարողանաք մարզչական նստարանին:

- Դա այնքան էլ եսկան չէ: Կարելի է այն էլ, որ յուրաքանչյուր իր գործով զբաղվի:

- «Շիրակ» վերջին տարիներին ֆինանսական լուրջ ճգնաժամի մեջ է հայտնվել: Որտեղ դրական տեղաբաժնի կա՞ այդ հարցում:

- Ցավով ոչ: Վիճակն անփոփոխ է: Թիմի գոյատևման միակ աղբյուրն անցյալ տարի ՌԵՖԱ-ի գավաթի մրցաբաժնի մասնակցության համար ստացվելիք գումարն է, որը, կարծում եմ, կբավարարի այս մրցաբաժնում մի կերպ յուր գնալու համար: Իսկ թե մյուս տարի ի՞նչ կլինի, դժվարանում եմ գուշակել: Իհարկե, ցանկությունս այն է, որ

Սակայն «Շիրակ» մարզի, Գյումրու միակ ներկայացուցիչն է Հայաստանի բարձրագույն խմբում, որը երկար տարիներ եղանակ է ստեղծել հայկական ֆուտբոլում: Ուստի ֆուտբոլի ու մարզի ղեկավարությունը մեծ է զբաղվել թիմի հոգսերով:

- Ի՞նչ եք կարծում, իշխանությունները հնարավորություն չունեն, թե՛ չեն ցանկանում օգնել «Շիրակին»:

- Անկեղծ ասած, չգիտեմ: Կարծում եմ, ամեն ինչ տեսանելի է, ցանկության դեմքում ամեն ինչ իրագործելի է: Կարելի էր որ տեսնեն, ցավեն ու օգնեն:

- Այլ ակումբներ տեղափոխված ֆուտբոլիստների համար «Շիրակ» որտեղ փոխհատուցում չի՞ ստացել:

- Ոչ: Ֆուտբոլիստների տյայմ-նազերի ժամկետները «Շիրակի» հետ ավարտվել են:

- Վերջերս թիմից հեռացել է փորձառու դարձակառու Ռայմոն Զաղոյանը: Սա լուրջ կորուստ է թիմի համար:

- Որտեղ տեղյակ եմ, Ռայմոնը ընտանիքով քնակություն է հաստատել Եզմիածնում: Նա տյայմ-նա-

PHOTOLURE

բացառապես տեղական կարգերով: Մեծն ոչ հնարավորություն, ոչ էլ ցանկություն չունեմ այլ թիմերից ֆուտբոլիստներ հրավիրելու: Միշտ էլ աղավաղվել եմ սեփական ուժերին: Եթե թիմի ֆինանսական տյայմ-ները մի փոքր բարելավվեին, չեն կասկածում, որ այս կազմով էլ հնարավոր է տյայմ-նազերի մրցանակային տեղերի կամ մարզիչի ցանկություն, գյումրեցուն բնորոշ քաղաք, սակայն միայն դա բավարար չէ: Հարկավոր է տյայմ-նազերի ստեղծել: Խոսել միայն ֆինանսական միջոցների մասին չէ: Միայն «Շիրակ»-ը հոգսերը հոգալով հարցը չի լուծվի: Անհրաժեշտ է մասնակցություն հերթափոխի, մանկադասարանական ֆուտբոլի զարգացման մասին, մյուս աստիճանական բազա ստեղծել: Ֆուտբոլ մի բարդ մեխանիզմ է եւ բոլոր օղակները մեծ է համապատասխան աշխատանք ու զարգացում: Հարկ է լքորեն մասնակցություն Շիրակի մարզում զարգացնելու մասին, որոնք թիմը հուսալից հերթափոխ ունենա:

Կաստարովն ավարտում է դրոֆեսիոնալ ելույթները գործունեությունը

Լինաբեուսում ավարտվեց Կաստարովն 20-րդ կարգի մրցաբաժնի 7 ուժեղագույն գրոսմայստերների մասնակցությամբ: Ավարտական տնօրեն ընդհանրապես Վեսելին Թոփալովին հաջողվեց 30-րդ փուլում հաղթել Գարի Կաստարովին եւ միավորներով հավասարվել նրան: Ե՛հ չէ, լրացուցիչ ցուցանիշներով առաջին տեղը զբաղեց աշխարհի 13-րդ չեմպիոնը:

Մրցաբաժնի ավարտից հետո Գարի Կաստարովն հայտարարել է, որ ավարտում է դրոֆեսիոնալ ելույթները: Պատճառը վերջին տարիներին իր վրա զգացած ահավոր ճնշումն է: Նա նշել է, որ Կաստարովն կախարհ էր դառնում մակարդակով: Հնարավոր է, որ մասնակցի արագ Կաստարովն մրցաբաժնի կամ միաժամանակյա խաղի սեանսներին: Արդյունքում 13-ին կրճատվեց Կաստարովի 42-ամյակը: 30 տարի նա խաղացել է Կաստարով, վերջին 20 տարիներին գլխավորել է աշխարհի ուժեղագույն Կաստարովների

դասակարգման ցուցակը: Լինաբեուսում նա տարավ 5 հաղթանակ, 6-ն ավարտեց ոչ-ոքի, կրեց մեկ դարձություն: Վաստակելով 8 միավոր: Նույնքան միավորով 2-րդ տեղը զբաղեցրեց Վեսելին Թոփալովը: 3-րդ տեղում Անանյան է, որն ավարտական տնօրեն դարձրեց Ադամյանին: Հոգեկան գրոսմայստերն ունի 6,5 միավոր: Լեկո-Վալյեյսոն դարձան ավարտվեց ոչ-ոքի: Լեկոն 6 միավորով գրավեց 4-րդ տեղը: Հաջորդ տեղերում են Ադամյանը՝ 5,5, Վալյեյսոնը, Կաստարովը՝ 4-ական:

«Երեւան յունայթեդը» մնավ հաջորդ փուլ

Նորաստեղծ «Երեւան յունայթեդ» ֆուտբոլիստները հաջողությամբ հաղթանակեցին ֆուտբոլի 37 գավաթի 1/16 եզրափակիչի արգելի: Պատասխան խաղում էլ երեւանցիները 7-0 հաճավ հաղթեցին ՖԻՄԱ-ին: 2-ական գնդակ խփեցին Կարեն Նազարյանը, Վահրժ Դահանյանը, Արթուրյանը, մեկ անգամ էլ աչի ընկավ Միքայել Նազարյանը: Հիշեցնենք, որ առաջին խաղում «Երեւան յունայթեդը» հաղթել էր 1-0 հաճավ:

1/8 եզրափակիչում մարտի 15-ին «Երեւան յունայթեդը» կհիւրընկալվի «Միկային»: Այդ օրը կկայանան նաեւ «Եսթրալ-Կոսայի-2»-«Դիմա-մո-Չեմիթ», «Եսթրալ-Կոսայի-1»-«Փյունիկ-2», «Բանանց-2»-«Արաս» («Լեռնագործ» ակումբ) հանդիպումները: Իսկ մարտի 14-ին կկայանան «Միկայ-2»-«Փյունիկ», «Արաս»-«Կիլիկիա», «Գանձասար»-«Շիրակ», «Արվարձ»-«Բանանց» մրցախաղերը:

Պարտությունը Լոուսյանին քանկ արժեքավոր

Աթենքում ընթացող «Ակրոպոլիսի» գավաթի խաղարկությունում, որի մրցանակային ընդհանուր հիմնադրամը 16 հազար եվրո է, հաջող է հանդես գալիս Սմբատ Լոուսյանը: Նա 62 մասնակցների մեջ ամենաբարձր վարկանիշն ունի (2640): Առաջին տնօրեն Սմբատ հաղթեց հույն Անտոնիոս Հաձիմանոյիսին, այնուհետեւ ոչ-ոքի ավարտեց դարձակառու Ալի Գեռնոնի եւ Դիմիտրիոս Մաստրակասիսի հետ: 4-րդ տնօրեն հայ գրոսմայստերն իր երկու հաղթանակը տնօրեն առավելության հասնելով ռուսաստանցի Անդրեյ Օրոդնիկովի նկատմամբ: Ցավով, հաջորդ տնօրեն Սմբատ դարձավ արդրեւ շահույթի վաստակել է 3 միավոր: 4,5 միավորով առաջատար Կուզար Հասիմովն է:

«Երեւան յունայթեդը» կհիւրընկալվի «Միկային»: Այդ օրը կկայանան նաեւ «Եսթրալ-Կոսայի-2»-«Դիմա-մո-Չեմիթ», «Եսթրալ-Կոսայի-1»-«Փյունիկ-2», «Բանանց-2»-«Արաս» («Լեռնագործ» ակումբ) հանդիպումները: Իսկ մարտի 14-ին կկայանան «Միկայ-2»-«Փյունիկ», «Արաս»-«Կիլիկիա», «Գանձասար»-«Շիրակ», «Արվարձ»-«Բանանց» մրցախաղերը:

Բախտամյանը Եվրոպայի փոխչեմպիոն

Տալիսնում անցկացված հրաձգության Եվրոպայի ձմեռային առաջնությունում հաջող հանդես եկավ Աթենքի օլիմպիական մասնակց Լորայր Բախտամյանը: Նա նախնական մրցումներում ցույց տվեց լավագույն արդյունքը՝ 600 հնարավորից խոցելով 588 ճիւղ: Եզրափակիչում Լորայրն ընդամենը 0,1 միավորով զիջեց մրցակցին եւ դարձավ Եվրոպայի փոխչեմպիոն:

Ծանոթություններ սկսեցին մրցավեճը

Գյումրիում մեկնարկել է ծանրամարտի Հայաստանի առաջնությունը, որի մարզիչներն են վիճարկում հանրապետության բոլոր ուժեղագույն ծանոթությունները: Առաջին օրը չեմպիոնները հայտնի դարձան ֆուտբոլի երկու կարգերում: Մինչեւ 56 կգ քաշային կարգում չեմպիոնի կոչմանն արժանացավ Եզմիածնիցի Վանիկ Ավետիսյանը, որը երկամարտում ցույց տվեց 202,5 կգ արդյունք: 62 կգ քաշային կարգում դասվելով մասնակցության առաջին աստիճանին կանգնեց գյումրեցի Հարություն Միկայելյանը, որը երկամարտում ցույց տվեց 260 կգ արդյունք (120+140):

Տյուրերն ուժեղ գտնվեցին

Կայացան ՌԵՖԱ-ի գավաթի 1/8 եզրափակիչի առաջին հանդիպումները: Մուսկվայի ԲԿՄԱ-Գ Բելգրադում ոչ-ոքի (1-1) ավարտեց հանդիպումը «Պարսիզանի» հետ եւ լավ հնարավորություն ունի բարձրակարգի տյայմ-նազերի: Իսկ ահա Դոնեցկի «Շախտյոր» սեփական հարկի սակ 1-3 հաճավ զիջեց հուլանդական ԱՉ-67 թիմին եւ գերեզմանակալում դուրս մնաց հետագա տյայմ-նազերի: Հյուրընկալվելիս հաջողության հասան նաեւ «Նյուֆայն» ու «Ստրոնգ»-ը, որոնք հաղթեցին համադասարանաբար «Օլիմպիակոսին» (3-1) եւ «Միլիտերին» (3-2): Մյուս հանդիպումների արդյունքներն են. «Արասիա»-«Սարգոս»-ը՝ 1-1, «Լիլ»-«Օուեր»-ը՝ 0-1, «Սեփիլա»-«Պարսիզան»-ը՝ 0-0: «Սյուրա»-«Վիլյանտալ» հանդիպումը եղանակային անբարեմտյան տյայմ-նազերի տասնամյակ հետաձգվել է եւ կկայանա մարտի 16-ին: ՌԵՖԱ-ի գավաթի մասնակցային հանդիպումները տեղի կունենան մարտի 17-ին:

Խմբերի կազմերը հայտնի են

Ինչպես տեղեկացրել ենք, այս տարի մայիսի 8-15-ը Ռիո դե Ժանեյրոյի Կոպակաբան ծովափում կկայանա ծովափային ֆուտբոլի աշխարհի անդամակցության մրցաբաժնի: Արդեն հայտնի են առաջնության 12 մասնակցներից 11-ը, որոնք նախնական փուլում բաժանվել են չորս խմբի: Վերջին մասնակցը կորուսել է մայիսի 6-7-ին Ռիո դե Ժանեյրոյում կայանալի ընթացակարգի մրցաբաժնում, որին կմասնակցեն Հվեյցարիայի, Իտալիայի, Իսպանիայի եւ Ավստրալիայի ֆուտբոլիստները: Իսկ եզրափակիչ փուլի խմբերի կազմերն այսպիսին են.
«A» խումբ. Բրազիլիա, Թաիլանդ, ընթացակարգի մրցաբաժնի հաղթող:
«B» խումբ. Պորտուգալիա, ԱՄՆ, ճապոնիա:
«C» խումբ. Ուրուգվայ, Ուկրաինա, Ռուսաստան:
«D» խումբ. Ֆրանսիա, Արգենտինա, Ավստրալիա:

Փետրվարի դափնեկիրները

«Մանչեսթր յունայթեդ» գլխավոր մարզիչ Ալեքս Գերարդոն եւ թիմի հարձակվող Ռոնի Ռուսին ծանաչվել են փետրվարի ամսվա լավագույն մարզիչն ու ֆուտբոլիստը որոշելով լիգայում: Փետրվարին «Մանչեսթր յունայթեդ» 6 խաղերից 5-ում հաղթել է, այդ պլանում «Արսենալին»: Միակ մարտությունը թիմը կրել է չեմպիոնների լիգայի 1/8 եզրափակիչում, «Միլուոլին»: Ռուսին այդ հանդիպումներում չորս գոլ է խփել:

Մեղա Մեանը արժանացել է Բուլղարիայի բարձր դարգեին

Մարտի 1-ին Բուլղարիայի Հանրապետության նախագահի նշանակությամբ, Պետական արտոգությունների սահման կազմակերպվել էր հրաժեշտի հանդիսավոր արարողություն՝ Բուլղարիայում Հայաստանի նախկին դեսպան Մեղա Մեանի դիվանագիտական գործունեությունն ավարտելու կապակցությամբ:

Բուլղարիայի նախագահ Գեորգի Փրվանովը հանդիսավոր ժամանումով Մեղա Մեանին դարգեատեց «Սարա Պլանինա» առաջին աստիճանի շքանշանով: Պետական այս ամենաբարձր դարգեը սրվում է հաղափական, հասարակական և մշակութային գործիչներին, նախարարներին, դիվանագետներին և օտարերկրյա այն հաղափառներին, ովքեր նրանցով են Բուլղարիայի և այլ Պետությունների միջև բարեկամական կապերի և երկկողմ հարաբերությունների հաստատմանը և զարգացմանը:

Իր խոսքում, նախագահը բարձր է գնահատել Մեղա Մեանի դիվանագիտական գործունեությունը, որ

նրանցով են երկու երկրների հարաբերությունների զարգացմանը: Նա նշել է, որ Բուլղարիան կաջակցի Հայաստանին՝ եվրոպական կառույցներին ինտեգրվելու ճանապարհին: Գ. Փրվանովը ընդգծել է, որ անցած տարիներին աշխույժ երկխոսություն է եղել Բուլղարիայի և Հայաստանի միջև, ստեղծվել են հաղափական, սնտեսական, մշակութային կապերի համար անհրաժեշտ իրավական հիմքեր:

Բուլղարիայի արտաին գործերի նախարար Ստյոպոն Փասին շնորհակալություն է հայտնել Մեղա Մեանին՝ բուլղարա-հայկական բարեկամական հարաբերությունների զարգացման համար: Նա բարձր է գնահատել Մեղա Մեանի մասնակցությունը Բուլղարիայի հայկական համայնքի հոգեւոր հարստացման գործում: Նախարարը նշել է, որ հայկական համայնքը Բուլղարիայի անակախելի մասն է և ակտիվորեն մասնակցում է երկրում տեղի ունեցող իրադարձություններին, նրանցով են երկու երկրների դարավոր կապերի զարգացմանը: «Երախտա-

ղաւս են այն օգնության համար, որ ցուցաբերեցիք իրեն դիվանագիտական կորուստի դրային՝ մասնավորապես ԵԱԽԿ բուլղարական նախագահության խնդիրների հաջող իրականացման հարցում», ասել է Բուլղարիայի արտաին գործերի նախարարը: Երկու երկրների միջև կապերի զարգացմանը և զարգացմանը ինտեգրվելու և արգասավոր զարգացման քրջան:

«Այս ժամանակն անստատի էր ինձ համար: Նման բարձր դարգեը երկու Պետությունների միջև ձեւավորված հարաբերությունների գնահատականն է: Հղաւս են, որ ինչ-որ չափով նրանցով են իմ հայրենիքի՝ Հայաստանի և իմ ծննդավայր Բուլղարիայի միջև գոյություն ունեցող ավանդական, դարավոր, բարյացակամ հարաբերությունները միջուկային դարձնելուն», ասել է Մեղա Մեանը:

ԱՐԽՄԱՆ ԿՈՎՏՆՆԻՍՅՈՒՆ

«Ղ-Տելեկոմի» սկզբնական հզորությունը՝ 300 հազար բաժանորդ

Հայաստանում նոր բջջային օպերատոր «Ղ-Տելեկոմի» սկզբնական հզորությունը հասկանալի է 300 հազար բաժանորդների համար՝ առանց նոր սարքավորումների ներդրման այդ քիչ միջին 500 հազար ավելացնելու հեռանկարով: Ըստ «Մեդիամաթ»-ի, այսօրվա հանրապետության բաժանորդների ստատիստիկան համար է

նախատեսված հորդանանյան «Եւկադեմիա» ընկերության ծրագրային աղաժողովում, որի հիման վրա աշխատելու է «Ղ-Տելեկոմը»:

«Եւկադեմիան», որն իր BCRM (Billing & Customer Relationship Management) ծրագրային աղաժողովումը 2002 թ. սրամարտել էր Լեոնային Ղարաբաղում աշխատող «Ղարա-

բաղ-Տելեկոմ» ընկերությանը, մարտի 10-ին հայտարարել է «Ղ-Տելեկոմի» հետ ժամանակագիր կնքելու մասին: «Եւկադեմիայի» ծրագրային աղաժողովումը թույլ կտա «Ղ-Տելեկոմին» իրականացնել բիլինգի, բաժանորդների հետ հարաբերությունների, ռոուտինգի և բազմաթիվ այլ գործողություններ:

ACBA BANK

Հ Ա Յ Գ Յ ՈՒ Ղ Փ ՈՒ Խ Բ Ա Ն Կ

ACBA բանկը հայտարարում է երիտասարդ աղջիկների և տղաների մրցույթ՝
• վարկային մասնագետներ
• հաշվապահներ
• մարքեթինգի մասնագետներ
• սոցիոլոգներ

աշխատելու նրանց համար
Պահանջներ.

- տարիքային սահմանափակումը մինչև 28 տարեկան;
- բարձրագույն կրթության ավարտական վկայական (դասարանի չէ սնտեսագիտական);
- հայերեն և ռուսերեն լեզուների լիարժեք իմացություն;
- վերլուծական դասողություն;
- Պատասխանատվության բարձր զգացում և անկաշակաճող հաղորակվելու ունակություն:

Մասնագետների ընտրությունը իրականացվելու է մրցութային կարգով:

ACBA Բանկ՝

- Բ.Երեւան, Բայրոնի 1,
- Բ.Երեւան, Բագրատյան փ. 16/2
- Բ.Եջմիածին, Մաշտոցի փ. 30,
- Բ.Արտաշատ, Շահումյան փ. 31,
- Բ.Արտաշատ, Երեւանյան փ. 1,
- Բ.Վանաձոր, Տիգրան Մեծի փ. 71,
- Բ.Գյումրի, Շիրակացու փ. 18ա,
- Բ.Եղեգնաձոր, Սոմիկի փ. 2,
- Բ.Կապան, Արամ Մանուկյան փող. 1ա,
- Բ.Գավառ, Բոճնաղյան փ. 6,
- Բ. Արվիլյան, Հաշիսի փող. 4/2
- Բ.Իջեւան, Երեւանյան փ. 1

Հարցաթերթիկների ընդունումը կատարվում է մինչև 2005 թ. մարտի 25-ը:

ՎԱՃԱՎՈՒՄ Է

120 մն տարածք՝ Մամիկոնյանց 58, բն. 41 հասցեում:

Մուսն առանձին, դրսից (1-ին հարկ):

Գինը՝ ժայռամագրային:

Հեռ.՝ 23-49-38, 61-32-63, 40-71-49 (բջջ.) (Անահիտ, Վալեր)

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱՎՅԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (դասվորատու) ՊԳԳ - ՄԲԱՇՁԲ - 05/41 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ ՀՀ Լոռու մարզպետարանի շենքի հիմնանորոգման աշխատանքների ձեռնարկման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1200 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայինվեսթբանկ» Հ/Գ 115003450281 «Հայքրոնախաղի ինտերնետ» ՓԲԸ-ին և սույն հայտարարության հրատարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել Պատվիրատուին հետևյալ հասցեով՝ Բ. Երեւան, Կոմիտասի թ., 54/բ, հեռ.՝ 2893-25 համեմատողի ֆաքստար Գ. Հոստյանին:

Հրավերը անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադաստատված փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը ղեքս է ներկայացնել մինչև դրանց բացման ժամը՝ 2005 թվականի մարտի 25-ը, ժամը 11.00-ը:

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

ԿԲ խորհուրդը մարտի 11-ի նիստում փոփոխեց Կենտրոնական բանկի գործառնությունների տնտեսադրույթները, կնքվող ռեքո-համաձայնագրերի տնտեսադրույթը նվազեցվեց 0,75 տոկոսային կետով և սահմանվեց տարեկան 3,75 տոկոս: Տրամադրվող լուծարողական վարկերի և ներգրավվող ավանդների տնտեսադրույթները մնացին անփոփոխ՝ համադաստատված բարձր տարեկան 16 և 1,75 տոկոս:

ԿԲ խորհուրդը որոշեց լրացում կատարել «Բանկերի գործունեության կարգավորումը, բանկային գործունեության հիմնական սնտեսական նորմատիվները», կանոնակարգ 2-ում:

ՀՀ ԿԲ ՄԱՍՈՒՆԻ ՕՏԱՍՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԲ-ն սեղեկացնում է

ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի մարտի 9-ի որոշմամբ գրանցվել է «Արցախբանկ» ՓԲԸ «Սայաթ-Նովա» մասնաձյուղը՝ Բ. Երեւան, Սայաթ-Նովա թողոսա 12/3 հասցեով:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՍՓՅՈՒՌ»-ի նոր հեռախոսահամարն է

51 99 99

նախկին 590000 փոխարեն

Вклад Карточный 9%

Процентная ставка 9% годовых

Сумма вклада от 1000 \$

Срок вклада 1 год

Возможность овердрафта 50% от суммы вклада

Каждому клиенту подарок пластиковая карта VISA

Стандартные вклады в драмах и валюте

Срок вклада	Выплата процентов	AMD		USD		EURO	
		от 50000 до 5 млн.	от 5 млн. до 50 млн.	от 100 до 10000	от 10001 до 100000	от 100 до 10000	от 10001 до 100000
31 - 90 дней	в конце срока	5,5	6	5,5	6	5	5,5
	ежемесячно	5	5,5	5	5,5	4,5	5
91 - 182 дня	в конце срока	6,5	7	6,5	7	6	6,5
	ежемесячно	6	6,5	6	6,5	5,5	6
183 - 364 дня	в конце срока	7,5	8,5	7,5	8,5	7	7,5
	ежемесячно	7	7,5	7	7,5	6,5	7
365 - 510 дни	в конце срока	8	9	8	9	7,5	8,5
	ежемесячно	7,5	8,5	7,5	8,5	7	7,5

ЮНИБАНК 52 13 43

Вклады предоставляются 5 млн. AMD или 10 тыс. USD, EURO и/или сроком более 550 дней - по индивидуальным условиям.

* в отдельных случаях процентная ставка определяется на договорной основе

Минимальные суммы депозитов: 50 000 AMD или 100 USD, EURO